Toimetus ja talitus:
Tallinn, Pikk 2
Kodune telefonikeskjaam 423-83
Tellimiste ja kuulutuste vastuvõtt Rataskaevu tn. 2, telefon 451-87
Tarvitamata käsikirju ei säilitata
Toimetuse kõnetunnid k. 13—14

EESTI SÕNA

Üksiknumbri hind 10 penni
Ilmub kuus korda nädalas
Tellimishind kuus kodumaale 2.50 rmk.; välismaale 3.40 rmk.
Aadressi muutmine 20 penni
Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja postiagentuurid
Talitus avatud k. 8—15
laupäeval 8—13

Nr. 21 (IV aastakäik) Neljapäeval, 27. jaanuaril 1944 Tänast lehte 4 lk.

VÕITLUSTE MÕTE PÕHJARINDEL

Põhjarinne meie piiride taga seisab nüüd juba kaks nädalat raskete võitluste keerises, nagu seda rindeteated iga päev alla kriipsutavad. Pilt on umbes sama, mis meile on juba enam kui pool aastat tuttav võitlustest lõunapoolsetes rindelõikudes: enamlased tungivad peale suurte jalaväe massidega, keda toetab tohutu arv suurtükke ja muid raskerelvi.

Sellise massipanuse abil loodavad nad Saksa kaitserinnet sisse muljuda ja tee läände avada. Eriti rohkel arvul on enamlased rakendanud suurtükiväge Leningradi lõigus, kus rinne on üle kahe aasta ühe ja sama koha peal püsinud, mis võimaldas raskerelvi massiliselt kohale tuua ja üles seada. On seepärast arusaadav, kui Saksa väed just selles lõigus kõigepealt veidi tagasi tõmmati, misläbi nad eemaldusid Nõukogude raskesuurtükkide tuletsoonist. Ja kuna raskerelvade järeletoomine on aeganõudev, siis aitas sakslaste esialgne eemalenihkumine enamlaste löögijõudu suuresti vähendada. Hoop, mis oli mõeldud purustavana, sattus tühjusse.

Mis puutub võitluste üldist iseloomu rinde põhjaosas, siis hindavad sõjalised asjatundjad neid kui enamlaste abimanöövrit oma ofensiivile lõunapoolsel rindel. Nagu teada, jooksis Nõukogude suurrünnak Kirovogradi ja Berditševi ruumis ummikusse. Suurte jõududega teostatud surve põrkas edasiarenedes saksa reservide tugevale vastupanule, mille tagajärjel Nõukogude pealetung jäi seisma, ilma et ta oleks saavutanud ülesseatud eesmärke. Saksa väed omalt poolt ei alustanud suuremat vasturünnakut, vaid piirdusid vastase rünnakkiilude hävitamisega või tagasipaiskamisega.

Nõukogude väed neis lõikudes ei ole küll passiivseks jäänud, kuid nende tegutsemise eesmärgiks silmapilgul ei ole pealetungi edasiarendamine, vaid pigemini on siin tegemist katsetega tekkinud olukorrast väljapääsu leida. Ühe sellise abinõuna võib hinnata ka ofensiivi põhjarindel, kus seni oli valitsenud suhteline vaikus. Punaväe ülemjuhatus oli juba eelmistel kuudel harrastanud raskuspunktide ümberpaigutamise taktikat, kui senised operatsioonisuunad ei töötanud enam tagajärgi anda. Uute tulipunktide kujundamisest oli enamlastel kõigepealt see tulu, et esimesed massiliste jõududega sooritatud rünnakud annavad, arvesse võttes Saksa kaitsetaktikat, teatavaid pinnavõite, mida on võimalik niihästi sisemaal kui ka väljaspool propagandistlikult ära kasutada. Ei saa salata, et sellised võimalused avanesid enamlastele ka põhjarinde ofensiivi esimestel päevadel, mil maailm jälle kord võis kuulda punaste võidukisa.

Paistab aga, et ka seekord kujunevad asjad nii nagu eelmistel võitluskuudel.

Esialgne võidukisa ongi juba mandumas kainemaiks teadeteks, mis räägivad Saksa vastupanu kõvenemisest.

Ei ole ju ka enamlastel teadmata, et võrdlemisi tihe teedevõrk põhjarindel ja lühikesed järeleveoteed võimaldavad sakslastele hoopis kiiremat jõudude koondamist kui rinde lõunaosas.

Kõik see aga ei võta midagi maha võitluste raskusist, millega põhjarinne praegu on koormatud.

—aa—

Rüüstavad kloostreid ja kirikuid

Milano, 26. 1. (DNB) Itaalia ajakirjandus kuuleb erapooletuist allikaist, et okupeeritud Lõuna-Itaalias arreteerisid Ameerika okupatsioonivõimud Kalaabrias 12 vaimulikku, kuna nad olevat kirikuis oma jutlusis teinud propagandat Itaalia maa ja rahva kasuks. Pärast arreteerimist puuduvad igasugused andmed nende vaimulike edaspidisest saatusest. Edasi teatatakse, et Lõuna-Itaalias, Melfis, Luciana provintsis, tungisid joobnud anglo-ameerika sõdurid ühte kloostrisse, kohtlesid julmalt väravavahti, rüüstasid tagavaraladu ja tungisid kirikusse, **et röövida kiriku varandusi.**

Edukas vasturünnak lõunalõigus

Rinde põhjaosas jatkuvad ägedad võitlused
Ühe päevaga hävitati 328 Nõukogude tanki

Führeri peakorterist, 26. jaanuaril.

Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

Kertši juures tõrjuti enamlaste tugevad rünnakud. Ühes sissemurrukohas võideldakse veel vihaselt.

Loode pool Kirovogradi nurjusid raskeis võitlusis kõik enamlaste läbimurrukatsed. Hävitati 42 vaenlase tanki.

Ruumis edela pool Žaškovit ja edela pool Pogrebištšet tungisid meie väed, toetatud paljudest võitlus- ja lahingulennukeist, vaenlase visast vastupanust hoolimata sügavale vaenlase positsioonidesse ja positsioonidest läbi. Ägedais tankilahinguis hävitati või saadi saagiks 203 vaenlase tanki ja 102 suurtükki, neist ainuüksi 61 tanki ühe raske soomusrügemendi poolt.

Pripeti ja Berezina vahel nõrgenes võitlustegevus eile veidi. Mitu kohalikku Nõukogude rünnakut nurjus.

Põhja pool Ilmjärve ja ruumis lõuna pool Leningradi jatkub vihane heitlus. Hävitati hulk Nõukogude tanke.

Võitlusis lõuna pool Leningradi paistis oma eeskujuliku hoiaku poolest eriti silma 11. Ida-Preisi jalaväediviis kindralleitnant Burdachi juhatusel.

25. jaanuaril hävitati kogu idarindel 328 vaenlase tanki.

Lõuna-Itaalia rindel ründas vaenlane pärast tugevat suurtükiväe ettevalmistustuld mitmes lõigus Cassino juures ja sealt kirde pool meie kõrgendikpositsioone. Välja arvatud üks kohalik sissemurd tõrjuti ta kõikjal veriselt tagasi.

Nettuno sillapeas nurjusid vaenlase luurerünnakud. Suuremaid võitlusi seal ei ole veel tekkinud.

Saksa lahingulennukid saavutasid Anzio ees pommitabamusi vaenlase kahele keskmise suurusega laevale. Neid võib hävitatuiks pidada.

Pealeselle rünnati vaenlase dessandipaate ja jõuvankreid madallennul pommide ja pardarelvadega.

Üksikud Briti häirelennukid heitsid möödunud ööl plaanitult pomme Lääne-Saksamaa piiri maa-alale.

Berliin, 25. 1. (DNB) Talvelahing idas jatkus ka esmaspäeval endise ägedusega. Nõukogude ofensiivi raskuspunkt asus jällegi Leningradi ja Ilmjärve vahel. Toetudes paljudele, ka halva ilma juures hästisõidetavaile teedele, ründas vaenlane lõuna pool Leningradi uuesti tugevate jõududega. Ent vastupanupesade risttules peatati enamlased või tõrjuti tagasi. Nende püüded tungida mõne raudteesõlmpunktini või vallutada haardega visalt kaitstud toetuspunkte nurjusid, olgugi et vaenlane vahetab sagedasti välja oma raskesti kannatada saanud rünnakudiviisid ja asendab neid värskete üksustega.

Ka põhja pool Ilmjärve püüdsid enamlased tungida edasi, kusjuures nad maapinna mudastumise tõttu opereerisid raudteetammide ääres lääne ja edela pool Novgorodi. Rünnakud tõrjuti osalt vastulöökidega, riivistades seejuures kohalikud sissemurrud, kuna teistes kohtades on võitlused pealetungiva vastasega veel käimas.

Võrreldes raske heitlusega Ilmjärve ja Leningradi vahel jäid Saksa tõrjevõidud põhja pool Nevelit, kus mitu tanki hävitades tõrjuti veriselt tagasi päev läbi ründavad enamlased, natuke tagaplaanile.

Idarinde kesklõigus katkestasid enamlased jällegi oma rünnakud edela pool Vitebskit. Lääne pool Retšitsat jatkasid nad seevastu oma läbimurrukatseid. Kuna Pripeti ja Beresina vahelised laialdased sood on sula ilma tõttu läbistatavad vaid väheseid kindlaid teid kaudu, pidi vaenlane oma rünnakutaktikat kohandama muutunud maastikuoludele. Ta koondas siia tugevaid lahingulennukeist toetatud jõude, kellel pärast edasi-tagasi voogavaid võitlusi esialgu õnnestuski saavutada mõningaid sissemurde. Sellegipoolest ei vähenenud meie grenaderide vastupanu. Nad tõrjusid ründajad kas lähivõitluses või läksid üle vastulöökidele ja surusid vaenlase tema lähtepositsioonidele tagasi.

Dnepri käärus tugevdasid enamlased edela pool Dnepropetrovskit ja kagu pool Kirovogradi oma luuretegevust. Loode pool Kirovogradi püüdsid nad üllatusrünnakul kahe-kolme diviisiga murda läbi meie positsioonidest. Pärast kaua edasi-tagasi vooganud võitlusi suutis vaenlane saavutada sügava sissemurde. Kuid otsekohe alustatud vastulöökidega riivistati sissemurdnud jõud ja paisati nad tagasi.

Idarinde lõunaosa raskuspunktiks jäi Kertš. Siin tugevdasid enamlased oma jõude veelgi ja ründasid ühest sissemurrukohast lähtudes kahe diviisiga. Esialgu natuke edasi tunginud enamlased peatati mõlematel tiibadel ja riivistati.

Vastulöögid Itaalia rindel

Anglo-ameeriklastel raskeid kaotusi

Berliin, 25. 1. (DNB) Lõuna-Itaalia rindel asus vaenlase rünnakute raskuspunkt 24. jaanuaril võitlusruumis põhja ja loode pool Minturnot, Garigliano suudme-alas. Anglo-ameeriklaste läbimurrukatsed, mida sooritati korduvalt pärast väga tugevat suurtükitule-ettevalmistust ja tankide toetusel, nurjusid Saksa tõrjetules. Arvult ülekaalukate vaenlase jõududega teostatud rünnak Castelforte juures löödi osalt lähivõitlusis veriselt tagasi.

Gari suudmel Lini jõkke tegi vaenlane jälle ettevalmistusi jõe ületamiseks. Katsed aeti meie tugeva suurtükitulega nurja. Jõgede hargnemiskoha ja San Angelo vahel laial rindel ründav vastane tõrjuti 23. jaanuaril korduvalt raskeimate kaotustega. 24. jaanuaril nõrgenes vaenlase surve veidi, eelmisel päeval saadud suurte kaotuste tõttu. Üksikud pealetungid suudeti tagasi lüüa.

Raskeis võitlusis mägedes 1200 m kõrguse Monte San Croce juures, kagu pool San Biagiot, tõrjuti kõik vaenlase rünnakud. 23. jaanuari pärastlõunal õnnestus vaenlasel üks kohalik sissemurd Monte San Croce juures, mis 24. jaanuari jooksul edukate vastulöökidega likvideeriti.

Nettuno sillapeas valitses ainult nõrk võitlustegevus. Vaenlane tõi kohale abivägesid, kuna meie löökrühmad ameeriklasi vangi võtsid.

Saksa uus õhutõrjerelv

Relv, mis on hädaohtlikum senistest

Asjatundjate arvates on praegu Saksa õhutõrje käsutuses olev uus relv hädaohtlikum senistest. Sellest Saksa õhutõrje uuest trumbist teatakse üldiselt aga ainult niipalju, et tegemist on raketitaolise toimega lõhkekuulidega.

Seni on pommituslennuk õhutõrjest teataval määral üle, sest ta võis tungida läbi oma sihini ka mõnevõrra talutavate kaotustega. Pommituslennukid näisid saavutavat isegi üha suurenevat üleolekut, kuna nende pommide koguraskus suurenes, soomustus paranes ja kaitserelvad arvukamaiks muutusid. Möödunud aastal täienesid aga õhutõrjerelvad veel suurema mõjuvusega. Jahilennuk, mille varustamine 20-mm kahuriga 1940 aastal oli saksa Messerschmitti Me 109 eesõiguseks, omandas kõigis riikides suurendatud tulejõu ja seda osaliselt isegi kuni nelja kahurini. Õhutõrje-kahurvägi varustati aja jooksul suurema-kaliibriliste ja suurema laskekaugusega relvadega

Kui USA õhujõud 1943. aasta kevadel Lääne-Euroopa kohal alustasid õhusõda ning päevaseid rünnakuid, olid nende kasutuses Saksa jahilennukitega võrreldes tihedasti suletud pommituslennukite-üksuste suurendatud tulejõud. See pidi jahilendurite lähenemist ja nende relvade täit kasutamist takistama. Suur. 7000—8000 m kõrgus pidi raskendama õhutõrje tõhusat tööd. Et see arvestus ei pidanud täit paika, selgub juba sellest, et ameeriklased oma väikeste Forteress-lennukite soomustust iga kuuga pidid tugevdama. Samaaegselt suurendati tõrjerelvade võimsust kuni 12 suurekaliibrilise kuulipildujani.

Sellele seadis Saksa õhukaitse vastu oma paremini relvastatud jahilennukid ja hävitajad. Tänu kahurite-relvastusele osutus neil võimalikuks pommituslennukite ründamine ka suuremast kaugusest. Selle järele läksid ameeriklased oma pommitusüksuste kindlustamises veel ühe sammu võrra edasi, andes pommituslennukitele kaasa erilised „tõrjelennukid". Need olid lennukid, millel polnud pomme, küll aga umbes kuni 30 kuulipildujat ja kahurit relvastusena. Viimasel ajal on olnud märgata saatelennukite arvu suurendamist, nii et ühe pommituslennuki kohta tuleb vähimalt üks saate-jahilennuk. Ka Ingliseööpommituslennukid lendavad viimasel ajal saatekaitse all.

Kõik need arenemissümptoomid teevad üha huvitavamaks küsimuse, kas suurpommituslennukid tänapäeva kaitsetehnika juures ei lähe mitte vastu kriisile. Ameerika lennukite konstrueerijal Sewerskyl on ehk õigus, kui ta läheneva pommituslennukite kriisi lahendamiseks seadis üles nõudmise: „Mitte rohkem pommituslennukeid, vaid paremaid pommituslennukeid". Kas Ameerika lennukitetööstus, kes alles nüüd läks üle Liberator- ja Forteress-lennukite suurtootmisele, suudab küllalt kiiresti minna üle uuele pommituslennukite tüübile? See on võib-olla tähtsaimaks küsimuseks, mis on kerkinud üles ühenduses õhusõja muutusega.

Aunuse rindel tõrjuti vaenlase rünnakud

Helsingi, 26. 1. (DNB) Tänases Soome sõjajõudude teates üteldakse:

Aunuse maakitsuse lääneosas tõrjuti ühe vaenlase üksuse umbes kahe kompanii tugevune rünnak. Selle rindelõigu kesk- ja idaosas lõid meie väed tagasi vaenlase lööksalgad, kes püüdsid kahes kohas suurtüki- ja granaadiheitjatetule toetusel tungida meie positsioonidesse. Mujalt rindeilt ei ole midagi teatada.

RASKE LÖÖK

vaenlase järeleveole Nettuno juures

Berliin, 25. 1. (DNB) Kestvalt raskes ilmastikus jatkasid Saksa õhujõud 24. jaanuaril oma rünnakuid vaenlase dessantidele Anzio-Nettuno juures ning inglaste sõja- ja transpordilaevastikule Lääne-Itaalia rannikul. Oma maabunud jõudude kaitsmiseks Saksa õhurünnakute vastu rakendas vaenlane tegevusse tugevaid jahilennukite üksusi ja hulga õhutõrjepatareisid, mis siiski ei suutnud tõrjuda meie kiireid eskadrille. Mootorsõidukikoondustes, laskemoonaritades ja mahalaaditud vägede keskel lõhkevad pommid tekitasid vaenlasele tundvaid kaotusi. Mitu plahvatust purustas osalt sadamamuuli. Kogu päeva lõõmasid dessandisillapeas suured tulekahjud.

Õhtuhämaruse saabudes ründasid meie raskevõitluslennukid hoolimata tugevast jahilennukite poolt osutatud tõrjest uuesti Briti sõja- ja transpordilaevastikku ning tabasid teda raskesti. Jälle uppus pärast ägedaid plahvatusi kolm hävitajat ja kaks umbes 6000 brt suurust kaubalaeva. Üht umbes 10 000 brt suurust prahilaeva tabati mitmest pommist, nii et ta jäi põledes maha. Edasi teatatakse ühe 7000 brt suuruse transpordilaeva ja kahe kumbki 8000 brt suuruse prahilaeva raskest vigastamisest, mistõttu ka neid tuleb pidada hävitatuiks.

Vigastades veel 11 kaubalaeva kokku umbes 63 000 brt-ga muutsid meie lennuküksused, hoolimata raskenenud rünnakutingimusist, Briti dessandioperatsiooni mõlemal esimesel päeval seni kasutamiskõlbmatuks 100 000 brt järeleveolaevaruumi ja kuus sõjalaeva, millest neli on kindlail andmeil uputatud. Kuna 24. jaanuari õhtul oli Saksa õhurünnakute kestel 7—8-pallilise tuule juures lainetus eriti tugev, siis on rida raskesti tabatud laevu öö jooksul kindlasti uppunud.

Inglise valitsuse konflikt põllumeestega

Stokholm, 26. 1. (DNB) Inglise valitsuse konflikt põllumeestega teravneb ja hästiinformeeritud erapooletute ringkondade arvamisel võib selle tulemuseks olla praeguse põllumajandusministri Hudsoni tagasiastumine lähemal ajal. Inglise põllumehed seletavad, et neid olevat valitsuse poolt petetud. Valitsus olevat neile 1940. aastal kinnitanud, et põllumajandussaaduste hinnad kohandatakse vastavalt tootmiskuludele. Nüüd aga suurendas valitsus põllutööliste töötasu, kuid keelas samaaegselt põllumajandustoodete hindade tõstmise. Rahvuslik põllumeeste organisatsioon seletab, et kuna valitsus ei olevat oma sõna pidanud, siis olevat igasugused edaspidised läbirääkimised otstarbetud.

Tšehhid enamluse vastu

Praha, 26. 1. (DNB) Tšehhi enamlusevastane liiga pidas Prahas asutamiskoosoleku. Valiti komisjon, millesse kuuluvad Tšehhi korporatsioonide juhtivad tegelased. Komisjon otsustas avaldada üleskutse tšehhi rahvale, milles juhitakse tähelepanu ajaloos ainulaadsele Euroopa võitlusele enamluse vastu ja kutsutakse tšehhi rahvast üles võitlusse enamluse vastu.

Kreekas vallutati bandiitide varustusladu

Berliin, 25. 1. (DNB) Viimaseil päevil avastasid Saksa väed Kreeka mägedes ühe varjatud laagriplatsi, mida Inglise lennukid kasutasid kommunistlikele jõukudele määratud relvade ja laskemoona allaheitmiseks.

Pärast seda kui öösel olid jällegi vaenlase lennukid tiirelnud platsi kohal, ründas üks väiksem võitlusgrupp varajastel hommikutundidel laagriplatsi, likvideeris väljapandud valvepostid ning sai seejuures saagiks neli kuulipildujat, kaks granaadiheitjat, samuti rohkesti püsse ja laskemoona. Seal lamas veel vigastamatult 80 öösel allaheidetud langevarju hulga lõhkeaine, põrgumasinate ja aegsütikutega.

Platsi läbiotsimisel leidsid meie sõdurid ühes lähedal asetsevas kaljulõhes väärtusliku varustuslao toiduainete, riietus- ja varustusesemetega, samuti 96 suurt lõhkeainega täidetud anumat ja üle 600 miini, mis olid määratud raudteede ja sildade õhkulaskmiseks.

Bulgaaria protesteerib terrorirünnakute vastu

Sofia, 26. 1. (DNB) Pärast jõulupühade vaheaega astus Sobranje kokku esimeseks istungiks, mis toimus teisipäeval Briti terrorilennukite poolt vigastatud parlamendihoones. Kõigi rahvasaadikute juuresolekul kandis peaminister Bošiloff ette valitsuse seletuse, mis kujutas protesti rahuliku bulgaaria elanikkonna vastu suunatud Anglo-Ameerika terrorirünnakutele. Peaminister meenutas ühtlasi neid isikuid, kes langesid ohvriks julmadele Anglo-Ameerika rünnakuile. Sobranje austas neid püstitõusmisega.

Saksamaal kõiki tooraineid küllaldaselt

Isegi inglased tunnistavad seda

Stokholm, 26. 1. (DNB) Nagu Scrutator „Sunday Times'is" kahetsusega kinnitab, „ei puudu Saksamaal seni ühtki sõja jatkamiseks vajalikku toorainet" Edasi ta ütleb:

Peale N. Liidu valitseb Saksamaa kogu Euroopa mannert, välja arvatud mõned erapooletud riigid. Eelmises sõjas olid vask ja kummi Saksamaa tundlikemad kohad, nüüd on nad mõlemad kindlustatud, neist kummi sünteetilise aseaine varal. Sama kehtib ka tarbekaupade kohta. Kuna Saksamaa valitseb nii paljusid maid, siis võib ta endale tagavarasid kindlustada pikaks ajaks.

„Kas leidub siis veel toorainet" — lõpetab leht— „millest Saksamaal oleks puudus? Ei, isegi ammuoodatud õlinappust ei ole seal."

Streigid Inglismaal

Genf, 26. 1. (DNB) Nagu Londoni „Spectator" teatab, läks Suur-Britannias 1943. aasta esimese üheteistkümne kuu jooksul 1 676 000 töötundi streikide tõttu kaduma. 1941. aastal läks kaduma 1 530 000 töötundi, 1940. aastal 940 000 töötundi. „Spectator" seletab, et inglise rahvas olevat apaatne ja nõudlik.

Samaaegselt alustas valitsus uut võitluskäiku toodangu tõstmiseks ja töötülide kõrvaldamiseks. Lennukitoodangu minister Cripps avas selle tootmislahingu väga tõsise kõnega, milles ta töölistele tegi etteheiteid, et nad Inglismaa olukorra tõsidusest üldse ei saavat aru.

Moskva kahepaikne mäng

Miks Nõukogude Liit sõlmis 1939. aastal Saksamaaga erapooletuslepingu

Berliin, 25. 1. (DNB) „Lõppeks võin ma avalikult kõnelda!" seletas Führer oma üleskutses saksa rahvale, kui ta 22. juunil 1941 Nõukogude Liiduga lõpparve tegi. Moskva ei murdnud üksi sõpruslepingu Saksa riigiga, vaid ka reetis teda alatult

Asjade areng ja paljastused vaenlase ajakirjanduses kinnitavad ja tõendavad Führeri tookordseid ütlusi, Moskva valemängu mosaiiki asetab nüüd briti teadeteteenistus uue kivi. Ta teatab et

Nõuk. Liidu erapooletusleping Saksamaaga 1939. aastal sõlmiti seetõttu, et N. Liit oli arvamisel, et sõda ühelt poolt Saksamaa, teiselt poolt Inglismaa ja N. Liidu vahel kujuneb sõjaks esmajoones enamlaste ja sakslaste vahel. Enamlased olevat aega pärast erapooletuslepingu sõlmimist kasutanud ulatuslikult. Seetõttu olevat toimunud tookordse Poola idaosa ja Balti riikide annekteerimine, seetõttu olevat puhkenud sõda Soomega ja seetõttu olevat mõni piirkond Rumeeniast annekteeritud. Enamlased olevat oma erapooletuslepingu sõlmimist Saksamaaga niimoodi tõlgitsenud, et nad kahe aasta jooksul saaksid oma sõjalist jõudu tugevdada.

Inglased ja nende praegused sõbrad võivad meile kinnitada seda, mida me teadsime.

Kui Führer 22. juunil 1941 tegi Saksa sõjajõududele ülesandeks kindlustada Saksa riiki ja Euroopat, kõneldi vaenlase laagris Saksamaa kallaletungist vaesele N. Liidule. See oli teadlik teesklemine. Sest kellelegi ei olnud kallale tungitud, küll aga

Saksamaa ennetas viimasel minutil enamlaste kallaletungi- ja rünnakukavatsused.

Pealeselle on lapsik kõnelda kallaletungist suurriigile, kes koondas 160 diviisi koos hiigelmassi tankide ja kahuritega ning tuhandete lennukitega Suur-Saksamaa idapiirile. Enne kui tookord tekkis verine arveteõiendamine, seisid piiririkkumised N. Liidu poolt päevakorras. Näiteks ööl vastu 18. juunit tungisid Nõukogude patrullid üle piiri ja alles pärast pikemat tulevahetust õnnestus neid tagasi kihutada.

Lepingu rikkumine N. Liidu poolt oli juba ammugi ette valmistatud, ja praegu teame, et Kreml sõlmis Suur-Saksa riigiga lepingu ainult selleks, et kogu jõuga oma relvastust viia kõrgeimale tasemele ja et oma armeesid rahulikult mobiliseerida. Sellest sai Führer peagi aru, pärast seda kui ta oma välisministri raske südamega oli Moskvasse saatnud.

Saksamaa poolt oli leping sõlmitud selleks, et Inglismaa sissepiiramispoliitikale vastu töötada lootuses, et lõpuks siiski pinge kestvalt lõtvub ja on võimalik takistada meilt võib-olla teisel juhul nõutavaid ohvreid.

Kuid Moskva osutus rahuhimuliseks ega olnud raske ta kavatsusi läbi näha. Juba neli nädalat pärast lepingu sõlmimist, juba Saksa edasitungi ajal Poolas nõudsid Kremli võimumehed vastandina kõigile kokkuleppeile piirkondi naabermaades. Kuna Führer teatavat vastutulekut osutas, muutusid enamlased peagi täitmatuks ja püüdsid Führerilt pidevalt uusi vastutulekuid välja pressida.

N. Liidu reetmistöö ei avaldanud oma mõju mitte alles 1941. a., vaid juba 1939. aastal. Võit Poolas, mis saavutati eranditult Saksa vägede poolt, andis Führerile põhjust lääneriikidele veel kord rahu pakkuda, mis aga rahvusvaheliste sõjaässitajate poolt tagasi lükati.

Põhjuseks oli juba tookord, et Inglismaa kavatses mobiliseerida Euroopa koalitsiooni koos Balkani ja N. Liiduga Saksamaa vastu.

Ja ei kestnud tõepoolest kuigi kaua, kui meie juhtkonnale muutus märgatavaks tihe koostöö N. Liiduga, mis oli suunatud sellele, et N. Liit murraks Saksamaaga sõlmitud lepingu ning tungiks Saksamaa kallale.

Need kõik on tõsiasjad, milledele keegi vastu vaielda ei saa. Kui Londoni teadeteamet meile ja kogu maailmale kinnitab Kremli reetmistööd, siis võtame selle paljastuse rahuldustundega teadmiseks. Saksa rahva usku tugevdab veendumus, et Führeri teod olid igal silmapilgul hästi kaalutud ja seisid rahva huvide teenistuses. Euroopa aga näeb jälle kord, missuguses hiigelsuures ohus ta viibis ja et ta Nõukogude kolossi poolt oleks ammugi puruks tallatud kui mitte Saksamaa ei oleks ennetanud Kremli rünnakkavatsusi.

Suur skandaal Ameerikas

Kuidas seal sõjaväelaagrit ehitati

Genf, 26. 1. (DNB) New Yorgi ajalehes „Daily News" teatatakse suurest skandaalist Kent-Shanksi sõjaväelaagri administratsioonis Orangeburgi läheduses New Yorgi osariigis.

30 miljoni dollari suuruses ehituskuludest läks suurem osa kõrgemate ohvitseride taskutesse. Siia lisanduvad veel teatavasti firmade hiigelkasud laagri ehitamisel ja sisustamisel. Laagrikrundi hinna olevat laagri juhtkond kümme korda kallimana üles annud kui on normaalne hind. 4000 liitrit bensiini raisati või kõrvaldati iga päev. Valitsuseametnikud hangeldasid laagri jaoks antud normeeritud toiduainetega.

Raiskamise ja kõrvaldamise kohta esitati aruanne saadikutekoja sõjaväekomisjonile. Tõendusmaterjal sisaldab 10 vannutatud tunnistaja seletusi ja on 57 lehekülge pikk. Sõjaväekomisjoni juhataja astus samme, et selle laagri ohvitsere ei saadetaks üle-mere, enne kui nad komisjoni poolt on üle kuulatud. Ohvitserid, kes aga on juba üle-mere saadetud, kutsutakse juurdluse otstarbeks tagasi

Abessiinlased Lõuna-Itaalias

Veneetsiast teatatakse: Nagu ühes vaenlase teates üteldakse, viibib Abessiinia vägesid Aadria mere ääres võitluspiirkonnas. „On iroonia," märgib „Gazzettiono", „et sama Badoglio, kes Abessiinia vallutajana kandis kord Addis Abeba hertsogi tiitlit, näeb nüüd Lõuna-Itaalias abessiinlasi ümberpöördud marsisuunas ja peab neile olema vasalliks. Meid ei imestaks," kirjutab itaalia leht, „kui Haile Selassie nõuaks, et ta oletataval Rooma vallutamise päeval sõidaks Badogliost saadetuna läbi triumfiväravate Igavesse linna.

Kõik eeldused võiduks olemas

„Vaba India" pühitses iseseisvuspäeva. Bose raadiokõne hindudele

Tokio, 26. 1. (DNB) India iseseisvuspäeva puhul pöördus Subhas Chandra Bose, nagu Domei teatab, ringhäälingu kaudu kõnega kõigi hindude poole kogu maailmas.

Kõneldes iseseisvuse liikumise arengust Ida-Aasias, nimetas Bose Briti väiteid, nagu seisaks India rahvuslik armee Jaapani valitsuse surve all, otse naeruväärseiks. Igal lapselgi olevat selge, et välise surve all ei saa moodustada rahvuslikku revolutsiooniarmeed. Edasi ütles Bose:

„Meie oleme täis kindlat lootust ja optimismi. 1943. aasta jaanuari ja 1944. aasta jaanuari vahel oleme teinud sihikindlalt tööd. Selle aja kestel oleme püsivalt ja kindlalt astunud edusamme. Me loodame oma jõule ja tugevusele. Me teame, et kõik eeldused meie lõppvõiduks on olemas ja et seekord seisavad meie poolel niihästi saatus kui ka ajaloolise arengu raudne käik. Seepärast me oleme selle sõja lõppkäigu kujunemises nii optimistlikud. Sõlvamised ja mõnitamised vaenlaste poolt ei suuda purustada neid sidemeid, mis meid seovad meie liitlase Jaapaniga."

Berliin, 26. 1. (DNB) „Vaba India" keskkomitee Berliinis pühitses pidulikul viisil India iseseisvuspäeva. Keskkomitee juhataja Nambiar, kes neil päevil nimetati Subhas Chandra Bose poolt Vaba India ajutise valitsuse liikmeks, nimetas seda päeva India suurimaks rahvuspühaks, sest 26. jaanuaril 1930 tegi India rahvuskomitee oma istungil otsuseks alustada otsustavat võitlust Suur-Britannia vastu, et vabastada Briti ülemvalitsuse alt ja luua vaba, suveräänne India. Oma kõnes Nambiar ütles:

„400-miljonilise ärganud rahva vabadustahet ei või enam ükski võim lämmatada.

Rahvuslikud hindud pühitsevad käesoleva aasta 26. jaanuari erilise rõõmu ja lootusega. Aastad, mis on möödund tollest vabaduseresolutsioonist, on toonud Indiale ulatuslikke muudatusi. Vihavaen India rahvusluse ja Briti imperialismi vahel on tugevasti tõusnud. Ka on kahanenud usk heasse läbisaamisse Inglismaaga. Seevastu on hoogsalt esiplaanile nihkunud veendumus võitluse vajadusest vabaduse ja iseseisvuse eest.

India rahva tahte peamise tõhusa valvurina seisab nüüd vaba India ajutine valitsus oma rahvusliku armeega, kelle tublidus ja löögivõime päev-päevalt kasvavad.

Kümned tuhanded India rahvusliku armee sõdurid põlevad ihast täita oma kohustust isamaa vastu ja ootavad igatsusega hetke, mil võivad alustada marssi Indiasse. Me oleme veendunud, et see marss lõpeb alles meie rahvuslipu heiskamisega India pealinnas Delhis. Kümned tuhanded Indias ootavad India rahvusliku armee pealetungi, et aktiivselt näidata vaba India ajutisele valitsusele oma poolehoidu. Briti imperialistid kasutasid rõhutud Indiat Birma iseseisvuse röövimiseks. Ja nüüd näeme vabastatud Birmat, mis saab lähtebaasiks India vabaduse ja iseseisvuse taassaavutamisele. Meil on heameel, et selle suure ülesande teostamisel anname kõigi Ida-Aasia rahvaste toetuse, eesotsas Jaapaniga.

Tänulikult tunnustame suurt abi, mida Saksamaa osutab meile meie võitluses ühise vaenlase vastu, ja me tunneme sügavalt Saksa sümpaatiat ja abivalmidust meie rahvusliku idee vastu."

Lõpuks väljendas Nambiar veendumust, rahvuslikud hindud ei tunne mingit taganemisteed ja et nad võitlevad oma sõpradega õlg õla kõrval viimseni oma rõhujate vastu.

Noortele selgitati RAD-i põhimõtteid

Kolmapäeva hommikul toimus RAD-i korraldusel Tallinna 2. gümnaasiumi ruumes 1926. a. sündinud noormeestele instrueerimiskoosolek. Koosolekule oli ilmunud üle saja noore. Kõnedega esinesid arbeitsführer Schmülling ja oberstfeldmeister Schneider. Koosolekust võttis osa ka koolideinspektor Vihmann.

Koosoleku lõpul registreeris üks osa koosolekust osavõtnud noori juba samas end riigitööteenistusse.

Arbeitsführer Schmülling selgitas koosolekul arbeitsdiensti põhimõtteid. „Meie ei taha,“ ütles kõneleja, „teid muuta rahvussotsialistideks. Meie ei taha teid ka germaniseerida. Meie usume iga rahva oma tulevikku ja et iga rahvas võib ise oma saatust kujundada, nii nagu tema seda tahab.

Üleskutsega aga tulla Saksamaale pakume teile võimalust näha palju uut ja huvitavat. Saate palju uusi muljeid ja on hea, kui näete oma kodumaa piiridest kaugemale. Siis oskate hinnata ilu palju paremini ja oskate rakendada oma teadmisi palju otstarbekamalt. Ühtlasi õpite armastama tööd.“

Oberstfeldmeister Schneider selgitas oma poolt arbeitsdiensti põhialuseid. Arbeitsdienst annab noortele võimaluse karastada oma keha tugevaks töös ja spordi abil. Noortele võimaldatakse nende töö juure esmajärguline varustus ja töövahendid.

Arbeitsdiensti sooritanuil on edaspidi mitmeid teid lahti. Neile, kes siis soovivad astuda Eesti SS-brigaadi, annab arbeitsdienstist saadud hea tunnistus seal häid tõusuvõimalusi. Teatavasti ka ülikooli astumiseks nõutakse nüüd arbeitsdiensti sooritamist

Viljandimaal anti jälle tagasi 387 talundit

Käesolev nädal on Viljandimaa põllumeeste perele erilise tähtsusega, kuna mitmesajale põllupidajale antakse kätte nende talude omandiüürikud. Esimene suurem talude reprivatiseerimine toimus teisipäeval Koidu saalis, kus anti tagasi 69 talu Viljandi ja Raudla valla talupidajaile, pealeselle anti omanikele tagasi viis maja ja kaks kino. Reprivatiseerimisaktus algas kell 11.30 Koidu saalis, mis oli kaunistatud saksa ja eesti lippudega. Kohale oli ilmunud rohkesti Viljandi asutuste juhtivaid tegelasi ja saksa ametiisikuid. Pidulikust toimingust võtsid teiste hulgas osa ka piirkonnakomissari esindaja Reinhold, Viljandi maavanem J. Sassian ja Viljandi linnapea A. Vilms. Kohale oodati ka piirkonnakomissari L. Bombet, kes aga siiski ei saanud ilmuda teenistuslikel põhjusil.

Pidulik aktus algas avamänguga omakaitse Sakala maleva orkestrilt, mille järele asus kõnetooli maavanem J. Sassian. Oma sõnavõtus maavanem kriipsutades alla põllumeeste pingutuste tähtsust sõja huvides. Pärast sõnavõttu maavanem andis omandiüürikud üle 69 põllupidajale, surudes seejuures kõigi ürikusaajate kätt.

Talude tagasisaajate nimel võttis sõna Viljandi valla abivallavanem Kuusmäe, kes oma kõnes mainis, et põllupidajad on saanud aru totaalse sõja nõuetest. Nad on pingeliselt töötades teinud kõik sõja võitmiseks ning jatkavad oma pingutusi selles sihis ka edaspidi, seda enam et nende õigused on leidnud tunnustust talude tagasiandmise näol. Pärast abivallavanema sõnavõttu kõlas saalis Eesti hümn. Piduliku aktuse lõppsõna ütles maavanem Sassian, mille järele lauldi Saksa hümne.

Sarnasugune pidulik talude tagasiandmine toimus kolmapäeval Tänassilma vallas Risti algkooli ruumes, kus anti tagasi Võisiku valla talupidajaile 25 talu ja Tänassilma valla talupidajaile 109 talu. Pidulik koosolek algas kell 12 päeval, selle avas Viljandi maavanem J. Sassian. Kohal viibis ka Pärnumaa piirkonnakomissar L. Bombe, kes kohalviibivaile taluomanikele esines pikema kõnega, mainides muuseas, et Viljandimaa põllumehed on kohusetruult täitnud oma kohustusi käimasoleva sõja edukaks lõpetamiseks. Omandiüürikuid talupidajaile üle andes piirkonnakomissar surus isiklikult iga talu tagasisaaja kätt.

Täna toimub talude tagasiandmine Kõpus ja homme Tuhalaane rahvamajas, kus maavanem J. Sassian ja piirkonnakomissar L. Bombe annavad talundeid tagasi rohkem kui 150-le põllumehele.

Üldse toimub Viljandi maakonnas käesoleval nädalal neli suuremat talupidajate kokkutulekut talude reprivatiseerimiseks, kusjuures kogusummas saab oma talud tagasi 387 talupidajat.

Petseri ühisgümnaasium 25-aastane

Esmaspäeval tähistas praegune Petseri ühisgümnaasium oma 25. aastapäeva, mispuhul toimus Petseri teatri avaras saalis päevakohane kontsertaktus, millest peale koolipere võtsid osa ka Petserimaa omavalitsusasutuste esindajad ja maakonna haridustegelased. Peale nende oli aktusel ka rohkearvuliselt kooli vilistlasi.

Petseri ühisgümnaasium töötab eesti ja vene osakonnaga ja maakonna ainsa kõrgema õppeasutusena on ta jäänud 25 a. vältel truuks sihile: kasvatada noori nii, et nad armastaksid oma rahvast ja kodumaad.

Esimese veerandsajandi vältel on Petseri ühisgümnaasium annud Setumaale ta esimesed haritlased ja Eesti avalikule elule hulga väärtuslikke töötajaid mitmel alal.

Kooli juhtkonna visa hoole ja kogu rahva ühistöö tulemusena sai gümnaasium endale maja, mis maksis 21,5 tuhat krooni ja mis kujunes Petserimaa tõeliseks haridustempliks. Praegu õpib gümnaasiumis 306 noort, neist eestlasi 250 ja venelasi 56, ehkki ajutiselt õppetöö toimub kloostris ja kahes vahetuses, kuna gümnaasiumi hoone teenib tähtsamaid ülesandeid.

Petseris saadi jalatseid

Nagu Petseri linnavalitsus teatab, on tema käsutusse saabunud kogus jalatseid, mis koosneb meeste, naiste ja laste tänavajalatseist, nahast töösaabastest ja puutallaga kombineeritud present- ja nahkpealsetega töösaabastest. Tähendatud jalatsitele võivad avaldusi esitada kõik isikud, kes ei kuulu Kutsekogude kaudu varustamisele. Avalduste rahuldamisel eelistatakse rindevõitlejate ja langenute perekonnaliikmeid, kes peavad avaldused esitama hooldusohvitseri kaudu.

Töölistele kehtestati uued palgakorraldused

Kehtestatud määrustele ei allu kodumajandus. — Kõik tööd tasutakse põhimõtteliselt jõudlustasu alusel

Äsjailmunud „Amtsblatt des Generalkommissars in Reval“ avaldab riigikomissari määruse tööliste üldise palgakorralduse kohta. Avaldatud määrus haarab ruumiliselt Eesti, Läti ja Leedu kindralkomissari-piirkonnad. Alade järgi kuuluvad selle alla kõik avaliku teenistuse ja majandusala asutused ning käitised, välja arvatud kodumajandus. Isikuliselt kuuluvad avaldatud määruse alla kõik nimetatud asutuste ja käitiste omamaised teenistujad mõningate sellekohastes määrustes avaldatud eranditega.

Määruse üldeeskirjade kohaselt tuleb põhimõtteliselt kõik tööd tasuda jõudlustasu põhimõttel. Ajatöö tasu korras võivad tulla teostamisele ainult säärased tööd, mis ei ole kohased teostamiseks jõudlustasu korras. Tasumaksmise kohta on määravad tasupiirkond vastavalt selle jaotusele, tegevus vastavalt selle jaotusele ja vanuse alus.

Töötajad paigutatakse käitise juhataja või ta asetäitja poolt vastavasse tegevusrühma.

Naised, kes teevad raskuse ja liigi kohaselt tavalist meestetööd, saavad meestööjõududele vastava tasu. Samuti saavad naistetööd teevad mehed selle töö eest ettenähtud tasu.

Hoolimata ajatasutööde vanuseastmestikust saavad üle 18-aastased töötajad tükitöö korral nende jõudlusele vastava tükitöötasu. Noored alla 18 aasta vanuses saavad ühtlase tükitöötasu 90% ulatuses tükitöö juhtmäärast.

Eesti, Läti ja Leedu kindralkomissari-piirkonnad jaotatakse kahte tasupiirkonda.

Esimesse neist kuuluvad Tallinna, Riia, Liibavi, Kaunase ja Vilno linnad ning teise kõik muud kohad.

Tegevusrühmade järgi kuuluvad jaotusele: lihtsad meestööd, mida saab teostada ilma õppimiseta lühida juhatuse järgi, samale nõudele vastavad lihtsad naistööd, väljaõpet vajavad mees- ja naistööd, väljaõpet vajavad raskemad meestööd kutselise oskuse vajadusega, väljaõpet vajavad vastavaliigilised raskemad naistööd, meeste ja naiste oskustööd ning naiste ja meeste raskemad oskustööd.

Vastavalt tegevusrühmadele on määruses avaldatud ka tasutabel.

Edasi on samas avaldatud veel õpilaste toetusrahade maksmise kord ja raskuslisatasud.

Määrus jõustub alates selle tulumaksu ajavahemiku algusest, millesse langeb 5. november 1943. a.

Samas „Amtsblatis“ on avaldatud umbes samasisulised määrused puidu ümbertöötamise ja töötlemise käitistes, keemiatööstustes, paberi-, papi-, tselluloosi- ja puitmassitööstuste, raua-, metalli-, elektrotehnika-, optika- ja peenmehhaanikatööstustes, graafikatööstustes ja tekstiiltööstustes töötavate tööliste palgakorralduse määrused.

Tähtsamatele põldtaimedele kindlad külvipinnad

Tallinnas toimus viie maakonna põllumajanduskonsulentide nõupidamine

Teisipäeval ja kolmapäeval toimusid Tallinnas, Harju-, Järva-, Lääne-, Pärnu- ja Viljandimaa põllumajanduskonsulentide kahepäevased nõupidamised tootmislahinguga seoses olevate küsimuste lahendamiseks. Samaaegselt on kahepäevased teiste maakondade põllumajanduslike nõuandetegelaste koosolekud ette nähtud ka Tartus ja Rakveres.

Esimese töökoosoleku Harju maavalitsuse ruumes avas talukorrastusvalitsuse juhataja agr. Selja, kes sissejuhatavalt rõhutas taimekasvatuslike ja maaharimise küsimuste tähtsust tootmislahingu eduka läbiviimise seisukohalt. Kui varem põllumehel saak äpardus või oli tehtud vigu, siis sai seda kõike hoopis hõlpsamini parandada kui praegu. Nüüd aga tuleb kõigist vigadest võimalikult hoiduda.

Järgnevalt võttis sõna Kindralkomissariaadi põllumajandusosakonna juhataja Berg. Ta märkis, et põllumajanduses on alati otsustavalt tähtsad kaks tegurit — inimene ja see maapind, mida ta harib. Eesti põllumees, kes oma põllupinda on oma eluruumis sajandite kestel harinud ja kaitsnud, on vastavalt oma ümbrusele küll ehk vahest pisut melanhoolne ja raskemeelne, aga oma hoiakus on ta ühtlasi ka julge ja iseteadlik. Eesti rahvas on alati olnud kaitsevalliks idast tulevaile slaavi uputuslaineile ja kunagi pole slaavlased suutnud eestlasi põlvedele sundida.

Sama vaprust, mida eesti sõdur praegu osutab tubli üksikvõitlejana rindel, näitab ka eesti põllumees maaharimisel. Oma umbusklikkusega kõigi uuenduste suhtes meenutab eesti põllumees mitmeti aga ka preisi talupoega.

Põllumajanduslike nõuandetegelaste ülesandeks nimelt aga osutubki selle umbusklikkuse võitmine ja põllumehe veenmine praegu hädavajalike uuenduste suhtes, mida kirjutab ette tegelik elu ise.

Kui igas üksikpõllupidamises suudetakse toodangut mõnel alal — olgu see piimatootmises, teravilja- ja kartulikasvatamises jne. — tõsta väikeselgi määral, siis tähendab see kogu maa kohta juba suurt saavutust. Nii tuleb praegu sõjaoludest tingituna eriti rõhku panna nimelt ka valgurikaste taimekultuuride kasvupinna laiendamisele.

Iga ümberkorraldus aga peab põhinema ka õigetel kalkulatsioonidel. Põllumees on küll harjunud hoolitsema esmajoones iseenda eest ja teataval määral on see ka mõistetav, aga kui see omakasupüüdlikkus võtab niisuguse ulatuse, et ta ohustab kõigi teiste rahvuskaaslaste toitlustamist, siis tuleb sellele juba kindlasti vastu astuda.

Oma kohustusi suudab põllumees hõlpsamini täita siis, kui ta püüab maksimaalselt toota ja kui ta oma toodangut, mida ta on saavutanud oma higi ja vaevaga, käsitab kokkuhoidlikult ka omaenda kodus. Nõnda ka kogu tootmislahingu edukaks teostamiseks peab igal üksikul põllumehel jatkuma tahet, et nimelt tema pingutusist oleneb kõik.

Osakonnajuhataja Berg lõpetas oma kõne eestikeelse sooviga „jõudu tööle!“ Pikema sõnavõtuga tootmislahingu üldistest küsimustest esines seejärele dr. Baumgarten, kes muu hulgas teatas, et

> **ka tänavu määratakse põllumeestele kõigi tähtsamate taimekultuuride kohta kindlad külvipinnad, kusjuures oma kohustuste mittetäitjad kutsutakse korrale täie rangusega.**

Järgnesid referaadid üksikute põllumajanduslike eriküsimuste kohta. Enne lõunat kõnelesid agr. R. Leetoja kevadisest maaharimisest ja väetamisest ning agr. V. Roots kartuli ja muude rühvelviljade kasvatamisest, millele pärast valguspiltide näitamist järgnes ettekanne liblikõieliste kasvatusest.

Nõupidamise teisel päeval mag. A. Ratt oma ettekandes seemevilja ja taimekaitseküsimuste üle peatus pikemalt seemnekasvatuse organiseerimise ja selle laiendamise juures. Kui seemnekasvatus varem vaid peamiselt suurmajapidamiste õlgadel lasus, siis nüüd peavad sellega tegelema kõik talumajapidamised,

> kusjuures seemnekasvatus peab haarama kõiki kultuure, alates söödajuurviljast, põldheinast ja lõpetades puhtsordiliste teraviljadega.

Ja seda mitte ainult omatarbeks, vaid ka turustamisotstarbeks, müügiks neile majapidamistele, kus seemnekasvatus mitmesugustel põhjustel võimatuks osutub. Turuseemne kasvatajate võrgu organiseerimine on pandud konsulentide õlgadele. Kuna iga majapidamine pole seemnekasvatuseks võimeline, siis jääb konsulentide ülesandeks teostada majapidamiste valikut. Vajalikud eeldused selleks on isiklik huvi asja vastu, vastavad eelteadmised, majapidamise mullastik, suurus, tootmisvahendid jne.

Taimekaitseküsimusi puudutades peatus mag. Ratt nende taimekaitsetööde juures, milliste teostamiseks meil on taimekaitsevahendid olemas või milliseid on lootusi saada väljast.

Järgnevalt käsitles agr. J. Võrk linakasvatuslikke küsimusi, esmajoones just linakülviplaani rakendamist taludes. Lina külvipind eeloleval aastal on kindralkomissari poolt jäetud väiksemaks mullusest. Sellest hoolimata on külviplaani täitmine tööjõupuudusest tingitult seotud raskustega. Kõneleja viitas aga olukorrale, mis võib tekkida linahindade tõusul ja külvipindade laiendamise vajadusega, mil meil külviseemet kusagilt võtta ei ole ning rõhutas

> linakasvatuse tähtsust mitte **ainult sõjaliselt, vaid ka põllu- ja rahvamajanduse seisukohalt vaadatuna.**

Aiavilja ja koksagõzi kasvatuse, selle kultiveerimise ja töökorralduse küsimustest rääkis B. Pettai, kuna õlitaimede, peamiselt just sinepi kasvatamise võimalustest Eestis ja selle taime kasvatustehnilisi küsimusi käsitles Prommer.

Muudatusi haigushoolduse korras

Eesti kindralkomissäri haiguskindlustusasutuse Tallinna osakonna juhataja poolt on 26. jaanuaril 1944. a. avaldatud teadaanne idatööliste haigushoolduse teostamise kohta.

Teadaande, mis on määratud haiguskindlustusasutuse Tallinna osakonna alla kuuluvate asutuste ja käitiste juhatajatele, põhjal võrdsustatakse arvates k. a. 1. jaanuarist idatöölised sotsiaalkindlustuse alal omamaiste töötajatega. Kuni 31. detsembrini 1943. a. võimaldati idatöölistele haigushooldust sotsiaalkindlustuse ülesehitamise määruse esimese teostamismääruse kohaselt piiratud ulatuses.

Uue määruse kohaselt tuleb idatööliste sammed ja osamaksud arvestada omamaiste töötajatega ühisel alusel.

Vastavalt kehtivatele määrustele tuleb eelmise kuu osamaksu kuuaruanded niihästi omamaiste töötajate kui ka idatööliste kohta esitada haiguskindlustusasutuse Tallinna osakonnale, maal valla- ja linnavalitsuste juures asuvatele maksukohtadele hiljemalt järgneva kuu viiendaks tööpäevaks. Ühtlasi tuleb osamaks samaks tähtpäevaks tasuda.

Kui käitise või asutuse poolt esitatud osamaksu kuuaruanded ei ole täidetud määruste kohaselt või on täidetud puudulikult, saadetakse need määrustekohaseks täitmiseks tagasi.

Niisuguseid tööandjaid, kes sotsiaalkindlustuse ülesehitamise määruse järgi neil lasuvaid kohustusi ei täida või puudulikult või hilinenult täidavad, võib haiguskindlustusasutuse juhataja karistada rahalise korraldustrahviga piiramatus ulatuses.

Käitised või asutused, kes ise määravad kindlaks ja maksavad välja sammeid, võivad kindlustatuile ja abiõiguslikele perekonnaliikmeile välja maksa ainult neid rahasammete liike, mis on loetletud osamaksu kuuaruande pöördel. Kõik muud rahasammed tasub haiguskindlustusasutus ise otseselt kindlustatuile, raviasutustele jt.

Üksikasjaline haiguskindlustusasutuse Tallinna osakonna juhtaja teadaanne leidub meie lehe tänase numbri ametlike teadaannete osas.

Arvukaid tootmislahingu selgituskoosolekuid Virumaal

Praegu on Virumaal käimas 1944. aasta tootmislahingute esimene laine. Maakeskusis korraldatakse sagedasti selgituskoosolekuid, milledest osavõtt on üldiselt elav.

Tootmislahingu esimese laine selgituskoosolekute osas käsitletakse peamiselt loomakasvatuslikke küsimusi. Nende küsimuste selgitamine leidis eriti elavat vastukaja Vao vallas. Seal korraldati loomakasvatusliku sisuga selgituskoosolekuid kõigis suuremais keskustes ja külades, kusjuures koosolekutel kõnelesid konsulendid Varik, Tali, Voitk ja Peetla.

Keskusis, mis on varustatud elektervalgustusega, korraldasid jaoskonnakonsulendid ka põllumajandusliku sisuga kitsasfilmietendusi.

Tootmislahingu selgituskoosolekul pöördakse muu hulgas suurt tähelepanu müügikohuslike normide täitmise vajaduste selgitamisele.

Rööbiti tootmislahingu selgituskoosolekutega toimuvad tegevusloa saanud põllumeeste- ja maanaisteseltside peakoosolekud. Seltside tegevusse suhtutakse täie tõsidusega.

Taaselustunud seltsid korraldavad juba mitmel pool maakonnas kodukorrastusest agr. Selja ning H. Luik.

Kutsekogude Tartu osakonnal 23048 liiget

„Puhkuse ja Elurõõmu“ Tartu esindus korraldas 1943. a. kestel Tartu linna ja Tartumaa töötajatele mitmesuguseid kultuurilisi üritusi. Korraldati väljasõite Sadalasse, Mustveesse, Jõgevale ja Otepääle. Tartus korraldati aasta kestel suuremates käitistes töövaheajal kontserte.

Uue ja Eestis ainulaadse algatusena osakonna keeltekooli juure loodi 1943. aasta sügissemestril täisajaline eriklass stenotüpistide ettevalmistamiseks. Seni on klass töötanud heade tagajärgedega ja töötab anda kevadsemestriks umbes 25 kvalifitseeritud büroojõudu-stenotüpisti.

Maal töötavad intensiivsemalt „Puhkuse ja Elurõõmu“ osakonnad Mustvees, Ulilas ja Otepääl. Eriti mitmekülgne oli haruosakonna tegevus Mustvees, kus korraldati Julius Kuperjanovi, Miina Härma ja teiste tuntud tegelaste austamisõhtuid, lavastati näidend „Nimed marmortahvlil“, korraldati spordivõistlusi ja täienduskursusi.

Ulila osakonna näiterühm ja rahvatantsijad esinesid rahvuspühadel; kohaliku jõujaama tähtpäeval lavastati näidendid „Kraavihallid“ ja „Püve talus“.

Kutsekogude Tartu esinduses oli 1. jaanuaril 1944. a. 23 048 liiget, nendest mehi 12 624, naisi 10 086 ja noori 338. Registreeritud on liikmeid 2163 käitisest „P ja E“ osakonna isetegevuse gruppides töötab 5800 liiget

Tallinna teateid

Uus emadekooli kursus alustas tööd

Hiljuti alustas ERÜ emadekoolis, Pärnu mnt. 11, tööd järjekordne uus kursus, millest võtab osa arvukalt asjasthuvitatuid. Kursusel, mis kestab kuni maikuuni, leidub veel väheseid vabu kohti. Kursuslased käivad õppetundidel kolm korda nädalas, esmaspäeviti, kolmapäeviti ja reedeti, kusjuures õppetöö kestab kella 17—20-ni.

Kogusummas on õppeaja pikkuseks 240 tundi. Kevadel, kursuste lõppedes, toimuvad osavõtnuile katsed ning neile antakse vastavad tõendid kursuste läbitegemise kohta.

Kursustel käsitletakse võrdlemisi põhjalikult tervishoiu, kasvatusteaduse, toitlustamise jne. küsimusi.

Tervishoiu alal võetakse läbi lastehaigused, sünnitusabi, imikutervishoid ja teised ema ja lapse tervishoidu puutuvad alad.

Kasvatusteaduslikul alal käsitletakse lastekasvatamist imikueast kuni murdeeani.

Ka emade- ja lastekaitse küsimused leiavad kursusel tähelepanu, õpitakse tundma perekonnaõigust, sotsiaalkaitseseadusi jne.

Edasi võetakse läbi imiku loomulik ja kunstlik toitlustamine, imiku riietamine ja palju muid vajalikke alasid.

Kursuste juhatajaks on Ilse Paulsen, lektoreina tegutsevad tervishoiu alal dr. Ilse Põder, kasvatusteaduse alal Meta Teri, emade- ja lastekaitse alal Olli Olesk ja palju teisi omal alal tuntud jõude.

Peale praegu töötava kursuse alustab märtsikuus tegevust veel üks lühiajaline, 52 tundi kestev, kursus.

Eesti Vabatahtliku Tuletõrje Liidu peakoosolek 27. veebruaril

Eesti Vabatahtliku Tuletõrje Liidu peakoosolek peetakse 27. veebruaril algusega kell 10 Tallinnas Kutsekogude keskjuhatuse majas (endises Kaubandus-tööstuskojas) Pikk tn. 20.

Päevakorras on koosoleku rakendamine, ülevaade EVT Liidu tegevusest, 1940—1943. aastate aruannete kinnitamine, 1944. a. eelarve, valimised põhikirja järgi ja koosolekul algatatud küsimused. Valimisele tuleb liidu esimees ja abiesimees ning juhatusliikmed ning revisjonikomisjon.

EVT Liidu peakoosolekust võtavad osa vabatahtlikud tuletõrjeühingud oma esindajatega. Iga ühingu juhatus määrab esindajad ühingu tegevliikmete hulgast, iga täissaja liikme kohta üks esindaja. Kui kõik vabatahtlikud tuletõrjeühingud oma õigust kasutaksid, tuleks liidu koosolekule 488 ühingute esindajat. Peale ühingute esindajate on liidu peakoosolekul hääle- ja sõnaõigus senistel liidu juhatuse ja revisjonikomisjoni liikmeil ja liidu auliikmeil. Liidu toetajad liikmed — juriidilised isikud — saadavad liidu peakoosolekule igaüks ühe esindaja, kellel on koosolekul sõnaõigus.

Viimane liidu peakoosolek peeti juunikuus 1940. a. Rakveres.

Osa käsitööstürite kursusi edasi lükatud

Eesti Majanduskoja käsitööstuse peaosakonna kutseväljaõppe referentuuri teatel on õppetöö algus referentuuri poolt korraldatavail kursusil kangakudumise, maalritöö, harja- ja pintslivalmistamise ning korstnapühkimistöö aladel töötajaile ettenähtamatute tehniliste takistuste tõttu edasi lükatud veebruarikuu esimesele poolele.

Niisamuti on edasi lükatud tehnilise joonestamise erikursus puidu- ja metallitöö alal töötajaile.

Kõigile mainitud kursusile on asjasthuvitatuil võimalik registreeruda kuni k. a. 3 veebruarini Eesti Majanduskoja käsitööstuse peaosakonnas, Pikk 20, III kord, tuba 16, tel. 426-15, tööpäevil kella 9—15-ni, peale laupäeva, mil registreerimine toimub kella 9—12-ni.

Osa kutseväljaõppe referentuuri poolt organiseeritud kursusi on juba tegevust alustanud. Nii algas esmaspäeval õppetöö naisriiete juurelõikuse kursusel ning teisipäeval meesteriiete juurelõikuse kursusel. Tung mõlemale nimetatud kursusele oli väga suur.

Pimendamise aeg

Algus kell 16.00, lõpp kell 7.10.

Perekonnaseisuteated

Tallinna linna perekonnaseisuametis on registreeritud järgmised perekonnaseisumuudatused:

Sünnid: Anne-Lii Põldc; Helle Vao; Enn Kopamees; Toomas Kruusement; Talvi Vilde; Kaarel Velmre; Krista Allik.

Abiellumissoovid: Ilmar Tikk ja Salma Fromhold; Kuno Tavel ja Leida Jürgens.

Surmajuhtumid: Maria Gorelitsev, 9 k.; Madis Kuuskeman, 23 a.; Toomas Aug, 1 k.; Ann Vaks, neiuna Masik, 74 a.; Juula Johanson, neiuna Esvak, 86 a.; Anton Truusööl, 46 a.

Valveapteegid Tallinnas

Neljapäeva ööl vastu reedet:

Linna II apt., Telliskivi 40, tel. 488-42;
Tõnismäe apt., Tõnismägi 5, tel. 462-38;
S.-Karja apt., Suur-Karja 4, tel. 445-86.

31

„Ma ei usu, et sa kunagi saad nii südametu olla. Sul on palju lapsi, meil ainult see üks. Milleks peaksid sa selle meilt ära võtma, kui pealegi kogu meie eluõnn ripub selle küljes.“

Nad olid jõudnud kõrge männimetsa vahele. Lõhnas tugevasti toore vaigu järele

Ringi vaadates nägi August suuri tee ääre väljaveetud palgivirnu. Ta peaaegu tahtis juba hobust kinni pidada ja oma palke välja otsima minna. Vaatas enne aga korraks naise poole ja sõitis siis edasi.

Nad peatusid metsavahi maja ees. Ja kui naine ikka veel saanile istuma jäi, taipas August, et tal jäi midagi ütlemata, ja seda nagu hüvitada püüdes, sõnas ta:

„Ei ma hakka sinult seda last mitte tahtma, ei meie Inglist saa temale kunagi ema. Isa on tal aga mingitagi olemas, ja lõpuks on see täiesti ükskõik, keda laps oma isaks peab, peaasi, kui see isana hoolitseb tema eest.“

Nüüd tõusis ka naine saanilt ja nad läksid majja metsaülemat otsima, et teha palgikaupa.

XLIX

Alles siis, kui külmad ida- ja põhjatuuled lakkasid üle Liivlaiu rändamast ja päike jõudis kõrgele üle Reigi saare paistvate laevamastide tõusta, tõi August Ingli jälle koju. Kevad ei seisnud enam kaugel.

Algul nad pisut võõrastasid teineteist, sest August oli vahepeal harjunud metsaülema naisest mõtlema ja talle tundus kuidagi ebasündsa teona minna naise juure magama, kes ei saanud enam lapsi. Ja kõhnaks oli Ingel jäänud, nii et August lausa kartis teda puudutada.

Õhtul heitsid nad siiski ühte voodisse, kuigi August mõtles endale köögi aseme teha, kuid ta ei leidnud sellele teole põhjendust ega julgenud seepärast sellest Inglile ka kõnelda.

Ingel näis rahulik ja peaaegu õnnelikki olevat. Ta sai jälle vanal harjunud kombel enne magamaminemist voodis Augustiga eluasjade üle kõnelda. Lapsed olid juba esimese uudisena emale jõudnud rääkida, et isa vedanud juba uue maja palgid Männale. Ingel sõnas:

„Sa hakkad siis nüüd Männale elumaja ehitama.“

„Võib-olla, võib-olla ka mitte, kes seda nii pika aja peale ette teab.“

August vastas sellepärast nii, et talle ei meeldinud Ingli tahtmiste ettejõudmine tema tegudest. Üsna sageli jättis ta mõnegi asja sellepärast tegemata, et Ingel hakkas sellest enne rääkima kui ta sai selle teostamisele asuda. Ja nüüdki jõudis ta selgusele, et ta saab uut elamut ehitama hakata alles kunagi aastate pärast, kui Ingel ei kõnele enam sellest.

„Palgid hakkavad pehastama, kui nad jäävad pikaks ajaks niisama seisma.“

„Ei nad pehasta midagi, kui teen neile katuse peale. Vaata kui kaua majad püsivad, kui palk niisama kohe pehastaks, ega temast sünnigi siis maja ehitada.“

Äsja koju toodud lapsest ei hoolinud August palju ja kui Ingel öösel läks last toimetama, pahandas August öörahu segamise pärast. Ingel oli nende pahandamistega teiste laste aegu juba nii harjunud, et ei osutanud sellele mingit tähelepanu ja mingipärast teadmine, et see on ta viimne laps, pani Augusti veelgi enam pahandama lapse kisa kuuldes. Midagi oli tal oma noorima poja Antoni vastu, kuid ta ei annud endale aru, mis nimelt. See nagu polnud olulinegi, peaasi oli see, et pahameel oli. Küllap selleks andis oma lisatõuke ka see, et Augustil tuli sel kevadel põllule tööle minna, sest Ingel oli haigusest veel ikka nõrk ega suutnud ise minna.

Põllul kündes oli Augustil tunne, et ta on sidunud end mingi väga halva asjaga ja mitu korda käis tal peast mõte läbi, et jätab põllud kündmata ja läheb minema — lõpetagu töö, kes tahab, või jäägu põllud poole kündmisega, mis see talle korda läheb.

Kõige rohkem ärritas Augustit see, kui Ingel ütles:

„Las poisid käivad ise mõrda vaatamas, mis sa ilmaaegu väsitad end enne — tükk aega läheb tühja kaduma, sa saaksid selle ajaga suure hulga maad üles künda.“

August vastas ägestunult:

„Ei need poisid ole veel kellegi ised ühtigi. Pole ma lasknud veel elus kedagi teist oma mõrdu vaatamas käia. Merel ei saa niimoodi nagu põllul, et on ükskõik, kes su tööd ja toimetused ära teeb, seal pead ikka ise kohal olema.“

Rohkemat Ingel ei rääkinud, sest ta tundis selleks küllalt hästi Augustit.

Oli jälle hommik, liinilaev oli juba mitu sõitu Liivlaidu teinud, kui August mõrdu vaatama minnes nägi teiste väraval rohelist valge kirjaga silti. Õhtul polnud seda veel seal.

Ärganud uudishimu kihutusel läks ta lähemale vaatama, mis silt see seal siis õieti on. Ta luges:

„PEETER MÄNNAPSO
Laevaseltsi „Ankur“ agent“.

August luges seda ikka ja jälle, nagu mitte uskudes oma silmi, aga kiri sildil jäi ka mitmekordse lugemise peale selleks samaks. Ja siis äkki hakkas Augustil nii soe, et ta otsaesine muutus sellest niiskeks, ehkki puhus vinge läänetuul ja üle Liivlaiu tormasid hallid vihmapilved.

Sügav pahameel haaras teda üha enam enda võimusesse, sest alles mõned päevad tagasi oli, tal liinilaeva kaptenlga rääkimine olnud, et Augusti vanim poeg Oskar hakkab laevaagendiks, ja nüüd oli silt ometi teiste väravale pandud.

Teda oli petetud. Mispärast? Kuidas ta ka mõtles, ikka ei leidnud ta sellele tegumoele põhjendust. Tema polnud ühelgi juhul selleks põhjust annud, sest ta ei olnud kunagi kätt teise omandi järele sirutanud ega püüdnud endale saada teise eesõigusi, vaid koguni vastupidi: tahtsid teised ta kartulimaad, ta loovutas selle; tahtsid teised ta põldu, jälle loovutas ta selle, sest talle jäi meri, millele ta tundis endal siin Liivlaius põlise õiguse olevat. Nüüd aga taheti juba teda ta põlisest paigast, merest, välja tõrjuda. See aga võrdus tema meelest roimale ning tundus talle äärmiselt alatuna. Nüüd, mil ta oli järele mõelda saanud, ta ei kahelnud, et teiste Peeter oli ta kauba vahele segaja. Tema meelest polnud see kellegi mehe tegu, vaid lurjuse oma. Kui tema austas teiste õigust maale siin Liivlaius, siis pidanuksid teised samuti austama tema põlist õigust merele.

Ja kui ta läks edasi Orjaaugu poole, värises ta kogu kehast, nagu oleks mingi äkiline tõbi teda tabanud.

Hiljem koju tagasi tulnud, ei väljendanud ta aga kellelegi oma meelepaha. See ei vähendanud hinge valu.

Koguni vaikivaks ja iseendasse tõmbunuks muutus ta siis, kui randa toodi suur mahukas mootorpaat, millega teiste Peeter hakkas ise reisijaid ja kaupa liinilaevale viima ja sealt ära tooma. Tema abi ei vajatud enam.

Neil päevil ta sõnaski, veendunult Inglile:

„Ei aita muu, kui peab hakkama Männal uut eluaset ehitama.“

„Kas kohe elumaja?“ rõõmustas Ingel.

Teise rõõm sundis Augustit aga pisut tagasi tõmbuma ja sõnama, ehkki ta algul oli teisiti mõtelnud.

„Eks kõik tule omal ajal. Esialgu teen kuuri ja lauda ning viin need asjad sinna, mida siin tarvis ei lähe. Saab loomadele ulualuse ega pruugi neid igal õhtul siia ajada, kui söövad Männa karjamaal.“

Ingel rõõmustas sellegi üle väga, sest see oli samm ligemale oma kodule oma põldude keskel.

Ja kui liinilaeva ootajad endiselt tulid Augusti juurest öömaja tahtma, sõnas ta:

„Ei meil ole ruumi mitte, meil endil suur pere, kõik nurgad oma lapsi täis, ei võõra jaoks jatku kusagil paika.“

Kuna inimesed olid harjunud tema juures ööbima ning seda teadsid ka need, kes polnud kunagi liinilaevaga sõitnud, et Augusti juures saab öömaja, siis nad ei alistunud nii hõlpsalt uuele olukorrale. Nad oleksid isegi nõustunud lakka magama pääsmisega, kuid ka sellega polnud August päri. Ta sõnas:

„Saa ma mitte võõrast inimest oma lakka lasta. Mul seal põhud ja heinad, panete need viimati piibuga põlema ning kuhu ma siis oma perega lähen, kes mulle ulualust annab? Teie seda ammugi ei tee.“

Männapso Peeter oli noor ja agar ning sai sellestki takistusest üle. Laevaselts rentis vallavalitsuselt vana soolaaida, see puhastati, pandi pingid sisse ja inimesed võisid nüüd seal olla.

Kui teiste Mihkel tuli senisel vanal harjunud kombel temalt siigu tahtma, vastas August:

„Tänavu jäävad sul need minu poolt saamata. Mul Männal ehitus käimas, lubasin kala töötegijaile.“

„Ma seni ikka sinu käest saanud,“ püüdis teiste Mihkel teda ümber veenda, kuid tulemuseta.

„Seda küll,“ ütles August, „aga see oli seni. Nüüd on teistmoodi ajad. All mererannas kalalkäijaid küll, eks võta nende käest. Kalad kõik samast merest püütud.“

Kas teiste Mihkel taipas, miks August talle kala ei annud, või mitte, jäi selgusetuks, kuid ta ei tulnud enam kunagi neid siit tahtma.

L

Ühe rahulduse Augusti solvatud südamele tõid aastad siiski. Riik ehitas Orjaauku uue suure sadama. Liinilaev peatus nüüd seal. Lahelt kadus suur laevaseltsi mootorpaat, mis oma laia lodjataolise kerega kuidagi ei sündinud teiste omasuguste sekka ja teiste väravalt roheline valge kirjaga silt. Teiste Peeter polnud enam laevaseltsi agendiks.

Sel suvel August sai üle hulga aja vabamalt hingata — pealegi teenisid mõlema pere vanemad pojad sundaega sõjaväes. Temata ei saadud merele minna.

Kunstnik-tarbegraafik G. Mambergi tööjuubel

Käesoleva aasta jaanuaris täitub kunstnik-tarbegraafik Guido Mambergil 30 aastat tegevust kunstilisel alal. 25 aastat sellest ajast on ta töötanud meie ajalehtedele ja ajakirjadele, millede pead, esilehed, kaaned, siseillustratsioonid jne. olid suurel arvul Guido Mambergi looming. Tema kunstilist nõuannet ja tööd on kasutanud kõik meie juhtivamad ajalehed. Ka praegu ilmuvaist lehtedest kannab suurem osa Guido Mambergi valmistatud pead.

Üldse on kunstnik selle aja jooksul oma tööd rakendanud üle 50-nes ajalehes ja ajakirjas.

Peale ajalehepeade ja kaante on Guido Mamberg teinud ajalehtedes ja ajakirjades lugematul arvul joonistusi ja siseillustratsioone, kusjuures kõik need tööd kõnelevad heast maitsest ja asjatundlikkusest.

Guido Mamberg sündis 4. septembril 1895 a. Järvamaal. Oma erialase põhjalikuma ettevalmistuse sai ta peamiselt Kopenhaagenis Kuningliku Taani Kunstiakadeemia kursustel ja spetsiaalsetel reklaamgraafika kursustel. Ta täiendas oma teadmisi hiljem mitmel pool välismail. Mamberg on võtnud osa silmapaistva eduga terves reast rahvusvahelistest plakatite ja reklaamikunsti erinäitustest Euroopas, Ameerikas ja Aafrikas.

Guido Mambergi töö ajakirjades ja ajalehtedes on vaid osa ta ulatuslikust tööst, sest suur osa ta loomingust on läinud puht reklaami ja dekoratsioonide alale.

Tema valmistatud olid näiteks paljude meie iseseisvusaegsete erinäituste ja kongresside dekoratsioonid ning korduvalt on kunstnik Mamberg olnud näitusmesside üld-dekoraatoriks.

Nagu selgub eespooltoodust, on kunstnik-tarbegraafik Guido Mambergil ta tööjuubeli-päeval seljataga tükk tähelepanemisväärivat tööd, millele võib loota tulevikus veel vähemalt niisama pika aja jooksul väärilist lisa.

Kootakse rindevõitlejaile sokke

ERÜ Võru ringkonnaamet avaldas hiljuti asutustele ja üksikisikutele üleskutse rindesõduritele villaste sokkide kudumiseks. Üleskutse on Võru linna ja maa naisperes leidnud elavat vastukõla. Lühikese aja kestel on suur kogus lõnga kudumiseks välja võetud. Nii näiteks on Võrus Megomäe kohviku teenistujad sokkide kudumiseks lõnga välja võtnud 65 sokipaari jaoks, Võru gümnaasium 50 paari, vangla teenistujad 42 paari, Naiskutsekooli õpilased 33 paari, linnaapteegi teenistujad 14 paari, Vana apteek 11 paari ja Võru metskonna teenistujad 7 paari jaoks.

SPORT

Tenniskuulsused võistlevad Lissabonis

Rahvusvahelisele tennisturniirile Barcelonas järgnes samasugune Lissabonis. Prantsuse vanameister H. Cochet saavutas seal kerged võidud portugaallase Costa ja hispaanlase Boteri üle. Prantslane Gentien võitis Diase (Portugal) 9:7, 8:6, 6:4, kuid kaotas üllatuslikult kergesti rumeenlasele Ruracile 2:6, 1:6. Szavost (Ungari) võitis Cobruci (Rumeenia) 6:3, 6:2.

Cochet koos Portugali naismeistri Cabriela Cantarinoga võitis segapaarismängus Magda Rurac-Roquete'i 6:4, 6-1. Paarismängus rumeenlased Rurac-Cobzuc võitsid prantslasi Cochet-Gentieni 6:3, 4:6, 6:4. Võistlus toimus Oportos, kuna Lissaboni turniir mõneks päevaks katkestati.

Ungari poksijad ei sõida

14. veebruaril Stokholmis ja 21. veebruaril Helsingis ettenähtud maavõistlused ungari poksijatega jäävad pidamata, kuna ungarlastel on takistusi sõiduks.

Saksa paarissõidu-meistrid

Saksa meistrivõistlustel iluuisutamises paarissõidus saavutasid esmakordselt meistritiitli õde-vend Hertha ja Emil Ratzenhofer (Wiin), teiseks jäid Martha Musilek ja Horst Faber.

Uudiseid kodumaalt

Tartust

Tekstiilpunktide väljaandmine jatkub. Kutsekogude Tartu esindus jatkab pidevalt käitistele määratud tekstiilpunktide väljaandmist.

Uue jaaltsitekontingendi mitte kohalejõudmise tõttu on praegu võimalik ainult vähesel määral anda ostulube kalossidele ja parandusmaterjalile.

Tartu esindusele määratud tarbekaupade — seinapeeglite, raseerimisaparaatide, naelte ja saapataldade — kohalejõudmist on oodata jaanuarikuu lõpus.

Valgamaalt

Raamatukogudes elav tegevus. Valgamaa raamatukogudes toimub praegu vilgas tegevus. Raamatukogud varustavad endid maakoolivalitsuse kaudu järjest uute raamatutega. Lugejaskonna huvi kõigi uute teoste vastu on väga suur. Elav nõudmine raamatukogudest on koguteos „Eesti rahva kannatuste aasta" esimese ja teise köite, A. Kivika „Karuskose" ning Ristikivi „Õige mehe koda" järele.

Talude tagasiandmine. Neil päevil toimub Valgamaal Taheva vallas järjekordne talude tagasiandmine. Seekord saab omandiürikud ligi 50 põllupidajat, kes on oma kohustused ja normid eeskujulikult täitnud. Eelmine kord sai talud pärisomandiks 128 Taheva põllupidajat.

Raietoodang suureneb. Metsatööd Helmes edenesid visalt. Nii oli 1. jaanuarini raiekohustusist täidetud umbes 50%. Kuna vahepeal ilmastikuolud paranesid, võib loota, et see protsent on nüüd tunduvalt suurenenud.

Läänemaalt

Martna koguduse nõukogu koosolek. Pühapäeval peeti Martna kiriklas koguduse koosolek. Koosolekul kinnitati 1943. a. aruanne esitatud kujul ja võeti vastu 1944. a. eelarve. Nõukogu jäi senise liikmemaksu suuruse juure, mis möödunud aastal oli koim rmk. igalt täiskasvanud koguduseliikmelt. Nõukogu koosolekul puudutati ka hädavajaliku remondi küsimust, mis otsustati anda ehituskomisjonile järelevaatamiseks ja seisukohavõtmiseks.

Muhust

Täidetakse viljanorme. Muhu valla talupidajad on asunud agaralt viljanormide täitmisele. Söögivilja osas on rukkinorm täidetud üle 95% ja odranorm üle 80%. Viimaseid normitäitmise päevi kasutatakse peamiselt segateravilja kokkutoomiseks.

Kuressaarest

Isevarustajaile petrooleumi. Kuressaare linna elanike vajaduseks on linnavalitsusele vabaks antud teatav kogus valgustuspetrooleumi, mis antakse neile isevarustajaile perekondadele, kellede korteris puudub elektervalgustus.

Kutsealused on terved. Pühapäeval toimus Kuressaare gümnaasiumi ruumes nende Saaremaa kaitseteenistuskohuslaste arstlik järelevaatus, kes 1924. a. sündinud meeskodanike kaitseteenistusse kutsumise määruse alusel olid ilmunud komisjoni. Noormehi oli tulnud linnast ja maalt. Suurem protsent kokkutulnud kutsealustest tunnistati arstliku komisjoni poolt terveks ja väeteenistuskõlbulikeks. Raskete liiklusolude tõttu olid mõned kutsealused jäänud ilmumata ja nende järelevaatus toimus teisipäeval.

Petserimaalt

Algasid tootmislahingu koosolekud. Möödunud nädalal toimusid Petserimaal esimesed tootmislahingu esimese laine koosolekud, milliseid korraldati Järvesuu vallas. Koosolekud toimusid Treeskis, Jatsmanis, Kostkovas, Värskas ja Velve. Kõnedega esinesid Petserimaa põllumajandusameti aiandusassistent Ronk ja Värska jaoskonna maatulunduskonsulent Roos. Esimene kõneles aianduse päevaküsimusist, konsulent Roos käsitles veisekasvatuse küsimusi, eriti aga karja ratsionaalset söötmist, arvestades Petserimaa võimalusi ja olusid. Kõnedele järgnesid kõikjal elavad läbirääkimised.

Rapla vald täidab raienormi

Rapla valla veo- ja raiekohuslaste normitäitmisega võib üldiselt rahul olla. Korralikult täidavad norme need, kelle töökohaks on määratud kohalik metskond. Osa valla elanikke on määratud metsa üles töötama Valvara ja Triigi metskondadesse. Kuna nimetatud metskonnad asetsevad kaugel, jätab siin ka normitäitmine soovida.

Raadio

LANDESSENDER REVAL

Reede, 28. jaanuar

5 Saade Saksa sõjaväele. 6.15 Päevauudised. 6.30 Hommikukontsert (ülek.). 7 Päevauudised saksa k. 7.15 Hommikukontsert (ülek. Berliinist ja hpl.). 8.45 Päevauudised. 9 Päevauudised saksa k. 9.10 Idaala pol.-teen. 11.30 Armastatud ajaviiteorkestreid (hpl.). 12.15 Päevauudised. 12.30 Päevauudised saksa k. Lõunamuusika (Riia vabatahtlike rügemendi puhkpilliork. P. Bandersi juh. ja Riia ringhäälingu tkp. A. Korneliuse juh.). Ülekanne Riiast. 14 Päevauudised saksa k. 14.10 Idaala pol.-teen. 14.20 Rõõmus tund (hpl.). 15.30 Muusika pärastlõunaks (hpl.). 16.45 Päevauudised. 17 Päevauudised ja saatekava ülevaade saksa k. 17.15 Operett kõlab (hpl.). 18 Huvitavat eesti keelest (W. Mettus, saksa k.). 18.15 Saksa laule (hpl.). 18.30 Aja kaja ja saatekava ülevaade. 19 Poliitiline loeng (ülek. saksa k.). 19.15 Rindereportaaže (ülek. saksa k.) 19.30 Muusika (ülek.) 19.45 Poliitiline loeng (ülek. saksa k.). 20 Päevauudised saksa k. 20.15 Pidulik sümfooniakontsert prof. Juhan Aaviku 60. sünnipäeva puhul. Kavas esiettekandes J. Aaviku eesti triloogia (Ringhäälingu suur ork. helilooja juh.). 21 Päevauudised. 21.15 Muusikat vanadest ja uutest helifilmidest (hpl.). 22 Päevauudised saksa keeles.

Alates 1941. a. vabatahtlikuna idarindel oma aukohustust kommunistide poolt mõrvatud ja küüditatud rahvuskaaslaste ja oma isamaa vastu täites, langes meie armas ainus poeg

Gefreiter Enno Puusepp

sünd. 7. 12. 1922

Mälestavad leinas

Aino Puusepp (sündinud Argus) ja Oskar Puusepp, SS-Hauptsturmführer.

Perek. E. KivivälI.

Teenistuskohuste täitmisel saadud haavadesse suri

assistent Elmar Teder

* 14. 4. 1901, † 23. 1. 1944

Mälestavad

abikaasa, lapsed, omaksed ja tuttavad.

Julgeolekupolitsei ja SD komandör Eestis.

Eesti Julgeolekupolitsei juht ja ametkond.

Joh. Lorupi klaasivabriku endised kaasteenijad.

Matmine 27. jaan. k. 12 Kaarli kirikust Sõjaväekalmistule.

Idarindel, kaugel armastatud kodumaast, võideldes kodumaa parima tuleviku eest 8. jaan. s. a. langenud

SS-Frw. Voldemar Kollin'it

* 13. aug 1919. a.,

mälestavad valusas leinas

vanemad, vend perekonnaga, õde ja sugulased.

Surma läbi lahkunud armast ema, vanaema ja ämma

Ann Kamp'i

(sünd. Seidmann)

* 3. 6. 1860, † 20. 1. 1944,

mälestavad leinas

tütar, tütretütar, väimees ja poeg perekonnaga.

Matmine 30. jaan. 1944. a. Ambla kirikus.

Lühikese raske ja valurikka haiguse järele elukoidikul lahkunud unustamata armast pisipojakest

Jaan-Enn Vain'i

* 14. 11. 1943, † 20. 1. 1944

mälestavad lohutamatus kurbuses

vanemad, vend, vanaema, omaksed, ristivanemad, tuttavad ja sõbrad.

Ootamatult lahkus meie keskelt meie armas hea emake ja õde

Ann Vaks

(sünd. Maasik)

* 12. 9. 1869, † 24. 1. 1944

Sügavas leinas

lapsed, lapselapsed, lastelaste-lapsed, õde ja vennad perekondadega

Kirstupanek laup. 29. jaan., k. 17.30 Niguliste kirikus. Matmine pühapäeval, 30. jaan., k. 12 kirikus, sealt Rahumäe kalmistule.

Väsis pikal maisel elurajal

Maria Akatus

(sünd. Kressel)

* 7. 1. 1875, † 22. 1. 1944

Vaikses leinas

tütar ja tütretütar.

Matmine 30. jaan. kell 13 Tartu mnt. 24, sealt Liiva kalmistule.

Vara suikus igavesele unele meie armas pisipoja

Toomas Aug

* 4. 12. 1943, † 24. 1. 1944

Leinavad kurbuses

vanemad.

Raske haiguse järele suri meie väike tütreke

Ilme Kullerkupp

* 8. 9. 1940, † 17. 1. 1944

Valusas leinas

vanemad, ristivanemad ja sugulased.

Lühikese haiguse järele lahkus vaikselt siit maailmast ja läks oma armastatud Issanda juure meie kallis unustamatu

Villem Turve

* 5. 9. 1869, † 22. 1. 1944

Mälestavad vaikses leinas

abikaasa lapsed, lastelapsed, väimees, miniad, õed, vend ja omaksed.

J. Reinvald perekonnaga, M. Lidlein abikaasaga, E. Korjus abikaasaga, Eesti Pank.

Gemeinschaftsbank Estland Eesti Peapanga juhatus ja ametkond.

Kirstupanek neljap., 27. jaan., k. 18 Allika Baptisti Usuühingu palvelas Allika tn. 5. Ärasaatmine pühap., 30. jaan., k. 9.30 sealtsamast Rahumäe kalmistule

Vaikselt lahkus meie keskelt

Juhan Kemm

* 15. 10. 1872, † 22. 1. 1944

Sügavas leinas

abikaasa, tütred, väimees, teadmatuses viibivad poeg, tütar, lapselapsed ja väimees.

Vend perekonnaga.

Ärasaatmine 30. 1. 1944 Kehrast Harju-Jaani kalmistule.

Pika piinarikka haiguse järele lahkus igavesse kodusse minu kallis unustamatu tütar ja meie armas hea õde

Susanna Schukevitsch

* 30. IX 1908, † 22. I 1944.

Leinavad ema, õed, vennad, omaksed ja kaugel viibiv peigmees.

Perekonnad Eintam, Aeru, Amberg.

Matmine pühap., 30. jaan., kell 14.30 rooma-katoliku kalmistul.

Raske haiguse järele uinus igavesele unele meie armas ema ja vanaema

Clara-Helene Valtern

(neiuna Bachfeld)

* 2. XII 1868, † 22. I 1944.

Mälestavad vaikses leinas poeg, tütred perekondadega ja sugulased.

Matusetalitus 30. skp. k. 12.30 Niguliste kirikus ja sealt Pirita uuele surnuaiale 13.30-ks.

Pika haiguse järele lahkunud

Karl Velt'i

* 7. sept. 1899, † 11. jaan. 1944,

mälestavad kaastöölised.

Raske haiguse järele lahkus meie hulgast igavesele unele meile kõigile armas

Johannes Mikk

sünd. 21. mail 1893 Tartus, surn. 22. jaanuaril 1944 Tallinnas.

Valusas leinas kaugel idarindel viibiv poeg Olev, tütar Luule, ema, õde Alide Kivisilla perekonnaga ja omaksed.

Puusärkipanek laupäeval, 29. jaanuaril, k. 16.30 Tõnismäe haiglas, matmine Kaarli kirikus pühapäeval, 30. jaan. k. 12, mulda sängitamine Aleksander Nevski kalmistul.

Vaikselt lahkus igavesele unele minu armas mees

Aleksander Pustovalov

* 12. sept. 1861, † 23. jaan. 1944.

Leinavad naine ja omaksed.

Matmine 30. jaan. kell 12 Kaasani kirikus ja sealt vene surnuaiale.

Vaikselt lahkus meie hulgast

Märt Torrim

* 20. juunil 1858, † 24. jaan. 1944.

Tütar perekonnaga ja poeg.

Ärasaatmine leinamajast Pärnus Kivi tän. 2 laupäeval, 29. jaan., kell 13 alevi ev. lut. koguduse kalmistule.

Ootamatult lahkus meilt meie pisi-kallis pojake

Tiit Kärsin

* 13. 1. 1944, † 23. 1. 1944.

Valusas kurbuses isa ja ema, vanaema ning omaksed.

Perekonnad Raudma ja Võsu.

Ärasaatmine 27. skp. kell 11 Naistehaiglast, Lembitu 22, Metsakalmistule.

Raske haiguse järele uinus igavesele unele meie armas õde

Elsi Hint

* 15. dets. 1927, † 16. jaan 1944.

Mälestavad sügavas leinas ema, vennad ja teadmatuses viibiv vend, tuttavad, sugulased ja sõbrad.

Matmine Simuna kirikus 30. jaan. s. a.

Liiga vara lahkunud kallist pisipojukest

Rein Arnoldi p. Kuremaad

* 24. 9. 1940, † 19. 1. 1944

mälestavad kurbuses

ema, isa, vanaemad, tädid, onud, ristiema, sugulased.

Matmine 30. jaan. 1944. a. Juuru kalmistule.

Meilt jäävalt lahkunud armast abikaasat ja ema

Elllsabeth Rehfeldti

(sünd. Esken)

mälestavad valusas leinas

abikaasa, tütar ja teadmatuses viibiv poeg perekonnaga.

Maetud Leesi kalmistule.

Raske õnnetuse läbi lahkunud armast pisikest

Laidi Vaik'i

leinavad kurbuses

vanemad, sugulased.

Perekonnad: Veidebach, Metsaru. Sikka, Kapral, Saare.

Ametlikke teateid

Töövõimeliste isikute ja käitiste juhatajate poolt töötajate totaalse sõjapidamise ülesanneteks teatamise määrus

Totaalses sõjas, mida peavad Saksa riik ja tema liitlased Euroopa päästmiseks bolševismist, peavad ka okupeeritud idaalad lõppvõidu saavutamiseks oma osa andma. Selle ühise sihi saavutamiseks määran okupeeritud idaalade omamaiste meeste ja naiste totaalse sõjapidamise ülesanneteks teatamise määruse 29. 3. 43 ja töökohustuse määruse 19. 12. 41 avaldatud määrusega 27. 8. 42 põhjal järgmist:

I.

Kõik omamaised mehed Tallinnas (välja arvatud juba registreeritud riigisakslased) alates 15. eluaasta täissaamisest kuni 65. eluaasta täissaamiseni, peale punkt III mainitud isikute, peavad järgmises korras Tallinna Tööametisse, Pärnu mnt. 36, ilmuma:

Algtähtedega		
A B C	teisipäeval, 1. 2. 44	kella 8—13-ni.
D E F	kesknädalal, 2. 2. 44	
G H I J	neljapäeval, 3. 2. 44	
K	reedel, 4. 2. 44	
L M N	laupäeval, 5. 2. 44	
O P Q R	esmaspäeval, 7. 2. 44	
S T U V	teisipäeval, 8. 2. 44	
V Õ Ä Ö Ü X Y Z	kesknädalal, 9. 2. 44	

II.

Iga isik peab ilmumisel ette näitama: Isikutunnistuse (pass). Tõendi senise tegevuse kohta ja elukohatõendi. Vajaduse korral peavad majaomanikud või majavalitsejad need tõendid välja kirjutama ja ilmumiskohuslastele välja andma.

III.

Ilmumisest on vabastatud:

1. Mitteiseseisvas töövahekorras seisvad isikud, kes vähemalt 48 tundi nädalas töötavad.
2. Kirikuõpetajad ja Eestis lubatud usulahkude jutlustajad. Kreeka-katoliku kirikute vaimulikud, salmilugejad, preestriseminari õpilased, kes olid vastu võetud kuni 25. jaanuarini 1944. a.
3. Kõikide päevakoolide õpilased.
4. Üliõpilased.

Kui ülalmainitud isikud siiski totaalse sõjapidamise ülesannetest soovivad osa võtta, võivad nad samuti tööametisse ilmuda.

IV.

Mitteseisvas töövahekorras seisvad isikud on ilmumisest vabastatud, et neid oma töökohtadelt mitte eemaldada. Kõik ametiasutused, käitised ja palgalisi pidavad isikud peavad oma töötajate nimestikud saatma kuni 5. 2. 1944 kahekordses väljaandes Tallinna Tööametile.

Nimestik peab sisaldama nime, eesnime, sünniaja ja -koha, elukoha, rahvuse, õpitud elukutse, praeguse tegevuse, mis ajast selles tegevuses, tööraamatu kutserühma ja numbri.

V.

Selle määruse vastu eksijaid karistatakse aresti või rahatrahviga, raskemail juhtudel vangla- ja rahatrahviga või ühega nendest.

Tallinnas, 24. 1. 1944.

Tallinna linnakomissar
(allkiri)

TEADAANNE

Eesti Kindralkomissari-piirkonna Haiguskindlustusasutuse Tallinna osakonna alla kuuluvate asutuste ja käitiste juhatajatele.

Sotsiaalkindlustuse ülesehitamise määruse ja Sotsiaalkindlustuse ülesehitamise määruse esimese teostamismääruse (ABl., Reval, nr. 27 — 1943. a.) alusel alluvad arvates 1. juulist 1943. a. haigus- ja tööõnnetushaiguskindlustusele kõik tasu eest teenistusvahekorras seisvad omamaised töötajad ja idatöölised.

Kuni 31. detsembrini 1943. a. võimaldati idatöölistele haigushooldust Sotsiaalkindlustuse ülesehitamise määruse esimese teostamismääruse § 38 kohaselt piiratud ulatuses.

Idaala Riigikomissari korraldusega 21. 12. 1943. võrdsustatakse sotsiaalkindlustuses idatöölised omamaiste töötajatega, arvates 1. jaanuarist 1944. Sammed ja osamaksud tuleb arveldada omamaiste töötajatega ühistel alustel. Idatööliste osamaksude aruandlus toimub kuni edaspidiseni senistel osamaksu kuuaruannetel „0", kusjuures aruandeformulaari esikülje keskosas, grupp 2 ja 3 osas näidatud senised osamaksu määrad kuuluvad kustutamisele ja asendamisele määraga 7%.

Sotsiaalkindlustuse ülesehitamise määruse § 15 ja sotsiaalkindlustuse ülesehitamise määruse esimese teostamismääruse § 57 kohaselt tuleb eelmise kuu osamaksu kuuaruanded omamaiste töötajate, samuti ka idatööliste kohta esitada Haiguskindlustusasutuse Tallinna osakonnale, maal valla- ja linnavalitsuste juures asuvatele maksukohtadele — hiljemalt järgneva kuu 5. tööpäevaks.

Samaks tähtpäevaks tuleb ka osamaks tasuda.

Tähtpäevaks tasumata osamaksu pealt arvestatakse viivist 2% kuus, vähemalt üks riigimark; alanud kuud loetakse terveteks.

Kui käitise või asutuse poolt esitatud osamaksu kuuaruanded ei ole täidetud määruse kohaselt või on puudulikult täidetud, saadetakse need tagasi määruse kohaselt täitmiseks.

Rahalise korraldustrahviga piiramata ulatuses võib Haiguskindlustusasutuse juhataja karistada tööandjaid, kes Sotsiaalkindlustuse ülesehitamise määruse § 15 kuni 19 järgi neil lasuvaid kohustusi ei täida või õigeaegselt ei täida või puudulikult täidavad.

Osamaksu kuuaruandes tuleb brutotöötasudelt arvestada täpsalt 7%, ainult tööõnnetushaiguskindlustuskohuslaste brutotöötasudelt 1%, kusjuures osamaksu kokkuvõttesumma tuleb ümardada 10 riigipennini ülespoole (Sotsiaalkindlustuse ülesehitamise määruse esimene teostamismääruse § 57).

Osamaksu kuuaruandele, samuti osamaksu ülekande või sissemaksu dokumentidele tuleb käitise või asutuse poolt iga kord märkida tööandja konto number.

Kindlustatule haiguse puhul makstav rahasammete päevamäär tuleb ümardada 10 riigipennini ülespoole (Sotsiaalkindlustuse ülesehitamise määruse teostamismääruse § 28).

Käitised või asutused, kes ise määravad kindlalt ja maksavad välja sammeid, võivad kindlustatuile ja abiõiguslikele perekonnaliikmetele välja maksa ainult neid rahasammete liike, missugused on osamaksu kuuaruande pöördel loetletud. Kõik muud rahasammed, missugused osamaksu kuuaruande pöördel loetlemata, tasub Haiguskindlustusasutus otseselt raviasutustele, apteekidele või kindlustatule.

Haiguskindlustusasutuse Tallinna osakond asub Tallinnas, Tõnismägi 5. telefon 467-08.

Tallinn, 26. jaanuaril 1944. a.

J. TIITSAAR
Haiguskindlustusasutuse Tallinna osakonna juhataja ülesannetes.

TEADAANNE

Merivälja, Pirita ja Kose autobuse kasutajaile.

Alates 27. jaanuarist s. a. kaotatakse Merivälja, Pirita ja Kose autobuseliinil Kreutzwaldi, Vilmsi ja Russalka peatused. Kreutzwaldi ja Vilmsi peatuse asemele avatakse uus peatus Hollandi tn. nurgal „Hollandi" peatuse nime all.

Tallinna Linna Tramm ja Autobused

KES TEAB

midagi alljärgnevate Venemaale viiduo isikute saatusest?

Kenapea, Evald (pärit Lehtse vallast Järvamaalt, mob. 22. 7. 41. a. Tapalt). Teat. Linda Kenapea, Lümandu pk. 13, Hageri.

Helmi Gatšinast (elasid 1941. a. sügisel kahe neiuga ühes kort.), evakueeritud Eestisse. Teata endast Õllepruuli kiosk Tallinn „Sügis 1941"

Heinrich Põhjakas (mob. 27. 7. 41 laevaga Venemaale) ja **Rudolf Arula** (ajateenija, mob. 27. 7. 41 rongiga Venemaale). L. Arula, Simuna, Sootaguse p. t.

Venemaalt Eestisse tulnud sõjapõgenik **Vanda Leht** otsib oma isa sugulasi (isa Richard Leht, sünd. Narvas, elanud Leningradis). Teat. Vanda Leht, Keeni p.-ag.

Terk, Erich, Joh. p., sünd. 8. 9. 1914. a. (mob. 27. 7. 1941 Tallinnast, viidi laev „Aleviga", viimati nähtud Moskva juures laagris 1942. a. novembris). A. Terk, Tõllu 12—2, Tallinn.

Sõjapõgenik **Maria Valjakka** (sünd. Meiram) Leningradist (Peterhofist) otsib oma õde Anna Hillarit ja õelapsi Lindat ja Salmet, kes varemalt elasid Tartus. Teat. Mõniste p.-ag., algkool.

TÖÖOTSIMISED

Kirjutusmasinate parandus. Salakangi nr 2

Põrandapoonija. Kopli, Vene Balti teh. 100—21.

Pärgade ja kunstlillede tellimisi võetakse vastu Rüütli 13.

Passikohta otsin paariks tunniks nädalas. Slt. 16/8516.

Tööd otsib tütarlaps. Kirj. Kohila postkontor, nõudmiseni, „Tütarlaps" all.

Elektriparandustöid teen korralikult. Loode põik 6—14, Lahe.

Pesu pesema ja tube koristama tulen koju. Slt. 6/8546.

TÖÖPAKKUMISED

Kantseleiametnikku vajab Kõnnu Vallavalitsus. Vilumus kantseleitöödes, eriti masinakirjas nõutav. Palk rmk. 100—110 kuus. Võimald. korter, küte ja valgustus. Käsitsikirjutatud avaldused ühes elulookirjeldusega esit. vallavanemale 30. jaan. 1944. Aadr. Harju-Kõnnu, tel Kolga. Vallavanem.

Põetajaid vajab Tallinna Linna Jaani Vanadekodu. Lähemaid andmeid saab Jaani Vanadekodust, Tartu mnt. 24. Töölevõtmine sünnib Tööameti kaudu.

Peremeheabi vajatakse tallu, kus puudub meestööjõud. Tulla läbirääkim. või kirjal. Tallinn Vabaduspuiestee 6—1 Reg. Tall. Tööametis, tuba 32.

Aednikku vaja, kes ka puukooli tööd tunneb. Reg. Tööametis, tuba 32.

Alatist preestrit vajab Ööriku kogudus Saaremaal. Palgatingimused: 100 rmk. kuus, korter, küte ja kirikla talumaad. Kandideerida mitropoliidi kaudu kuni 15. 2. 1944. a. Prooviteenistuse sõidukulud tasub kogudus.

Restoran Astoria vajab raamatupidajat, kokka, šveitsrit, kaht orkestranti ja kaht kelnerit. Töölevõtmine Tööameti kaudu, tuba 59.

Kes koduks 2 m.-kampsunit varrastel või masinal, jämedamast lõngast? Slt. 38/8468.

KORTERIOTSIMISED

Korterit: 1 tuba köögiga või omaette tuba köögi kasutamisega soovib kiiresti üksik korralik noor naine, kantseleiametnik. Küte olemas. Slt. 15/8515.

Tuba omaette soovib härra. Täielik küte olemas. Slt. 3/8383.

KADUNUD

Daami rahakott (must) kaotatud 25. skp. Nõmme rongile, mis väljus Tallinnast k. 17.20. Palun rahakott ühes väärtuslike dokumentide, kohvri- ja korterivõtmetega kiiresti tagastada seesleiduval aadressil või tel. 436-49 k. 9—17. Seesolev raha leidjale.

Patentassi vaskkapsel kadunud 22. skp. tulles Paldiski mnt. Uue tänavani. Tuua vaevatasu eest Uus tn. 14—9.

Peenrahakott koos isikutunnistuse ja toidutšekkidega kaot. 24. jaan., pal. vaevatasu eest ära tuua Vabriku 21—6.

Seda härrat, kes 22. jaan. õht. trammi kaotatud käekoti koju kätte tõi, palun tulla sinna tagasi 29. jaan. pärast k. 15. Või 30. jaan. k. 12—16. Loode põik tn. 4—9.

Hobune ühes ree ja rakmetega 9. jaan. 1944. a. Kohila vallas kaduma läinud. Hobuse tundemärgid: kõrb täkk, 6-a. vana, otsa ees valge lauk, kael peenike, seljal sedelga kohal 3—4 valget laiku. Regi harilik, ree peal kollaseks värvitud kresla. Hobuse rakmed: rangipuud kollaseks värvitud, rangi kaelus linase riidega üle löödud, roomad raagnahast. Kollaseks värvitud puust look. Neid isikuid, kes säärast hobust, hobuserakmeid ja rege on näinud või teavad hobuse praegust asukohta, pal. teat. slt. 21/8451.

D.-kübar, tumesinine siidveluur, kaot. 24. jaan. k. 17 kino „Gloriast" väljudes. Tuua kino „Gloria" kassasse.

Vankrisahtel ühes presendiga kaotatud. Presendil nimi sees. Vaevatasu eest ära tuua Heina 23—6.

Lapsekrae, jänesenahast, kaot. 23. jaan. õhtul Lenmuki tn. Vaevatasu eest tuua Imanta 7—7.

Sõjaväelast, kes 26. skp. „Rahvaülikooli" letilt võttis kaasa minu muhvi, pal. selle ära tuua Mooni 22—2 või Eesti Panka uksehoidjale, Martinson. Isik on näo järgi tuntud.

Vaimuliku laulu noot kaot. 22. skp. Seltsi omandus. Pal. tuua vaevatasu eest Pärnu mnt. 82, sadulsepale.

Õpilase isikutunnistus Hildegard Kurre nim. koos kaante ning mõnede fotodega kaot. 24. jaan. õhtul Vabadusväljaku trammipeatuses. Leidjat pal. tuua isikutunnistusel oleval aadressil või III Gümn. kantseleisse, A. Hitleri 1.

Paberirulli nimekirjade, ostulubade ja toiduainetekaartidega kes leidis 24. skp. Suurtüki tänavalt, toogu need ära Pärnu mnt. 11 Aedvilja Keskühisuse kontorisse, et kaotajat ei tabaks raske karistus.

LEITUD

N.-kulkäeuur leitud, kätte saab k. 8—15 iga päev A. Tõnisson ja Ko, Rüütli 28/30, küsida Kaske.

2 madalat kalossi leitud 12. jaan. Üks linna trammist ja teine Uusküla teelt. Kätte saab Liivalaia 76—4.

MÜÜAKSE

Puuvoodi reformpõhjaga, 1-in. l., 80 rmk. Kappeli 10—3, A. Lehestik.

Grammofon plaatidega (300 rmk.), lapsevoodi võrkudega (80 rmk.). Iga päev k. 15—17 Virmalise 24—3. A. Valk.

Voodi (tammepuust) 80 rmk. Paldiski mnt. 42-a—1. L. Laistre.

Lapse-sportvanker (80 rmk.) ja suur pesuvann (puust, 50 rmk.). S.-Ameerika 23—8, E. Kurg.

Mootorratas „Harley", vanem tüüp, 1200 ccm, 1500 rmk. Toom-Kooli 3—3, Rohumaa.

Tiibklaver f-a „Teichner", 500 rmk. Tulbi 11—2, Valdas.

Tiibklaver, 800 rmk. K. 10—11 ja 16—17.30. S.-Ameerika 51-a—2, Mäkk.

OSTETAKSE

Kudumismasin, 7. või 8. klass. Kirjad Silla, Jõgisoo pk. 8.

N.-kasukmantel keskm. kasvule. Slt. 16/8448.

2 nertsboad. Slt. 34/8574.

Eesti rahvarõivad. Slt. 4/8604.

Võrkraadio. Slt. 29/8569.

D.-kasukas. Slt. 6/8606.

Diivan või kušett. Slt. 28/8568.

Lapsevanker. Slt. 16/8616.

Lakk-kingad nr. 43 (fraki juure k.) ostet. või vahet. tänavakingade vastu. Slt. 33/8573.

Lapsevann (puu või plekk) ja kummiriie. Slt. 12/8442.

Raadiolamp Telefunken A C H 1. Graniidi 20—1.

Kotikmantel. Paldiski mnt. 42-a—1.

Raadiolamp 6×8 C Tungsram BRi MAK Made in England. Terase 18—3.

Valge siidkleit (leerikleidiks). Kuni 1. veebr. kirj. Kolu p.-ag., E. Valentin.

N.-kingad nr. 35, mustad, p.-k. plokkkontsaga. M. Liiv, Kauba 24—11.

Karusnahkne d.-mantel. Võin ka vastu anda n.-uuri ja n.-kevadmantli. Slt. 26/8526.

M.-ülikond nr. 50. Võin ka vastu anda n.-uuri. Slt. 25/8525.

Suurte lehtedega toalilll. Slt. 28/8528.

Akordion. Slt. 28/8458.

Tanksaapad nr. 41—40. Slt. 20/8520.

Margikogu. Teat. pk. 183, Tallinn.

Kaks suurt nukku kinni-lahti käivate silmadega. Slt. 24/8454

Igas. eestik. juturaamatuid ja ajalehe jutulisasid. Slt. 22/8452.

N.-jalgratas. Martna p.-ag., Rannajõe pt., P. Leppik.

Akordion ja mootorratas. Slt. 20/8450.

M - ja n.-jalgratas. Martna p.-ag., Keravere pk., V. Lepmets.

Raudvoodi ja diivan. Martna p.-ag., Keravere pk., V. Lepmets.

El.-laearmatuur. Slt. 21/8621.

Antiikasju, mööbleid, vaipu, õlimaale, portselani jne. Antikvariaat Hobuse tn. 10.

„Surematud valsid" (1, 2, 3). Slt. 12/8552.

M.-jalgratas. Leete 17—1 või slt. 2/8542.

Grammofoniplaate, eestik., ostan või vahet. m.-kingadega nr. 41. Slt. 31/8531.

D.-kasukas, kotik- või oravanahkne, suurem. kasvule. Slt. 35/8465.

Sõiduauto, väikesem. Slt. 37/8467 või tel. 464-86.

Kaksikute lastevanker. Slt. 34/8464.

Raamatukapp. Slt. 23/8493.

M.-ülikond nr. 48, soov. tumehall või pruun. Slt. 5/8555.

M.-ülikond (keskm. saledam. kasv.) ja sportpintsak (tume) nr. 48. Slt. 16/8556.

Taskukell ja kingad nr. 43—44. Slt. 17/8557

N.-jalgratas. A. Hitleri 26, paberiäri, tel. 301-64.

Kinoprojektori pea. Kaasani 8—1.

Plekisepa puurmasina ostan või vahetan raadioaparaadi vastu. Slt. 37/8537.

Lüpsilehm (ostuloaga). Slt. 1/8541.

Triiksärgi soovin osta või vahet., vastu annan villased sokid või kindad või n.-siidpluusi. Slt. 13/8463.

Triik- ja päevasärk. Slt. 40/8540.

Söögilaud (ümmargune, lahtitõmmatav). Slt. 7/8547.

2 pehmet tooli ja 2 tumbat. Rand, Käru p.-ag.

Tenniskingad ostan nr. 44. Slt. 4/8404.

Veomasin 3—8 tonni kandejõuga. Slt. 36/8336.

Patareiraadio 4—5-lambiline. Slt. 9/8349.

Grammofon, soov. ühes suurema arvu plaatidega ja igas. eestikeelseid raamatuid, soov. köites. Slt. 40/8240.

Grammofoniplaate f-a „Tempo" jt. ja kohvergrammofon ühes plaatidega ning n.-suvikingad nr. 39. Slt. 39/8239.

Elektriloki-küttekehasid. Pärnu mnt. 19, Koidu.

Daamikasukas, Kotik-, orava- või karakullnahast. Slt. 32/8372.

Diivan, kaks pehmet tooli ja diivanilaud. Kirj. Raasiku, Parila, A. Albel.

Igasuguseid Eesti postmarke (puhtaid). Tartu mnt. 79—4, tel. 313-62. K. 8—12. ja 15—16 v. slt. 38/7738.

Raamatuid, gravüüre, postmarke. Antikvariaat „Libra", Kullasepa 13.

TUNNID

Ladina keele tunde soovin võtta. Slt. 23/8423.

Tehnilist joonestamist soovib õppida algaja. Slt. 22/8492.

Põhjalik klaveriõpetus. Tubli pedagoog, end. Odessa muusikakooli õppejõud. H. Schumann, Tatari 10—3.

Klaveritunnid. Vambola 8—13. Huvitav kerge õppeviis.

MITMESUGUST

N.-kingad nr. 35 ja 37 vahet. nr. 36 või 37 kingadega. Slt. 31/8271.

M.-jalgratas ja võrkraadio 4+1-l. super, n.-kummibotikud nr. 38—39 kingale, vastu soovin n.-jalgratast, m.-talvpalitut, n.-kummibotikuid kingale nr. 36. Slt. 31/8331 või tel. 518-59.

Küttepuude (kased) vastu soovin el.-triikrauda, söögitoatoole, säärega või tanksaapaid nr. 44—45. Riisipere, pk. 5.

Emad, kellel on väikese imiku toitmiseks rinnapiima ära anda, palun lahk. teat. slt. 25/8325.

M.-jalgratas vahet. 5—6 lamb. võrkraadio vastu. Slt. 21/8361.

Lapsevankri annan, vastu soovin põrandavaipa või mantlikraed ja muhvi või söögitoatoole. Slt. 8/8303.

Viltid nr. 43 vahet. m.-suvipükste nr. 48 vastu. Jalgõmblusmasin (jalata) vahet. n.-kostüümi või m.-ülikonna vastu. Slt. kuni 3. II 3/8473.

Nahkkohver 61×36×21, sinine, vahet. saabastega nr. 39—47, ja fotoaparaat Zeiss-Ikon 9×12 jalgratta või saabastega. Slt. 28/8498 või tel. 448-77.

Fotoaparaadi 10×15, valgustusjõud 4,5, vastu soovin rullfilmaparaati 6×9 või ka väiksemat. Gonsiori 18—1.

Lapseviltid nr. 32—33 vahet. viltide nr. 36—37 või kleidi vastu. 2-a. või 3-a. kalossid vahet. n.-kalosside nr. 2 või 3 vastu. Jakobi 16—5.

Raadioaparaat ja jalgratas vahet. plekisepa puurmasina vastu. Slt. 38/8538.

Vilte nr. 39, nahkadeta, vajan, vastu annan musta kleidi. Slt. 6/8476.

8-a. lapse viltid kalossidega ja valged ning punased kingad annan, vastu soovin tütarlapse mantlit või rannamantlit, n.-botikuid või vilte, kalosse nr. 37, n.-pesu, talvmantlikraed või 2 supellina. Slt. 2/8602.

M.-saapad nr. 43 vahet. siidsuvikleidi v. n.-suvikingadega nr. 36. Slt. 35/8435.

6 m segapuid vahet. diivani ja tugitoolide vastu, võivad ka ilma pealisriideta olla. Slt. 17/8517.

Puid, pesuköögikatel, pliidiplaat, 1-inim. raudvoodi, p.-k. k. n.-botikud nr. 2 vahetada tumeda m.-ülikonnaga ja lapsesportkäruga. Vene-Balti 118—8. V. Tomingas.

Raadio vahet. akordioni vastu. Slt. 39/8439

D.-talvmantel, must, vahet. ümmarguse söögilaua ja toolide vastu. Slt. 38/8438 või tel. 304-39, pärast k. 19.

Akordioni või akordioni hääli terve komplekt soovin, vastu annan m.-jalgratta või n.-mantli. Kuni 30. jaan. slt. 40/8440.

M.-pintsak t.-sinine, nr. 50 vahet. helebeež, n.-vihmamantliga. Slt. 9/8470.

Punarebast (või pruuni) soovitakse. Vastu annan n.-lakk-kingad (lahtised, kõrge k.) nr. 36½ või villase kleidi. Slt. 3/8543.

Seinavaipa soovin, annan n.-plüüšjaki ja villase pluusi. Slt. 11/8481.

Õmblusmasin (käsim.) vahet. jalgratta vastu. Slt. 15/8485.

Puutallaga kingad vahet. daamiöösärgi vastu. Tel. 418-49/117.

Sinine sportkäru vahet. kirju rannamantli ja villase trikoo vastu. Tel. 418-49/117.

Lapsekingad 2—3-a. ja madalad kalossid vahet. eesti vöö vastu. Tel. 418-49/117.

Lapseretuusid (2—3-a.) valged, vahetada n.-kübara vastu. Jakobi 16—5.

N.-suvekingad nr. 40 vahet. poisikingade nr. 37 vastu. Slt. 22/8422.

M.-ülikond nr. 48 vahet. palitu või ülik. nr. 50 vastu. Slt. 2/8502.

Käsiõmblusmasin „Singer" vahet. raadio vastu. Paide tn. 5—15.

M.-sügismantel (saled. kasvule) vahet. m.-suviülikonna nr. 50 vastu. Slt. 3/8503

Lapsesaapad nr. 32 vahet. kingade, botikute või kalosside nr. 33—36 vastu. Vesiväravа 22—1 või slt. 15/8445.

Vormipalitu (maaväeohvitseri, keskm. kasvule) vahet. kinofilm-fotoap. „Minox", „Karat" või teise, ka raamatute vastu. Slt. 17/8447.

N.-porikalossid nr. 5, p.-k. k. vahet. nr. 6 vastu. Vilmsi 36—1.

Tuuledünamo koos tiibadega vahet. võrkraadio vastu. Slt. [illegible]

Briketti annan, vastu soovin köögikappi, armatuuri või peeglit. Slt. 27/8567.

Lapsevann vahet. n.-pesuga. Slt. 25/8565.

Lapsesaapad vahet. n.-kalosside nr. 7 vastu. Slt. 26/8566.

Aknakardin, lai, vahet. m.-triiksärgiga nr. 42 krae, või m.-pesuga (suurem nr.). Slt. 24/8564.

Lakk-kingad, mustad, nr. 38, k. k. vahet. mustade m. k. kingade nr. 37 vastu ja t.-sin. kostüümkuub tumedama siidkuue vastu. Slt. 23/8563.

N.-seemiskingad, mustad, nr. 37 (plokk kontsaga) vahet. mustade või tumepruunide tänavakingade nr. 36 vastu. Slt. 22/8562.

Öökapp (kask pähkliga), n.-tänavakingad nr. 36, viltid nr. 37 ostan või vahetan briketi või m.-viltide nr. 42 vastu. Slt. 3/8603.

N.-kasukas, Siberi orav, vahet. m.-talvpalituga v. fotoapar. kinofilmile. Slt. 22/8622.

Talu pooleterale anda, 36,27 ha suur. L. Koll, Varbola p.-ag., pk. 11.

M.-särikud nr. 44 vahet. n.-säärikute nr. 38 vastu. Slt. 21/8561.

Lapsevoodi ja grammofon vahet. lapsevankriga. Slt. 15/8615.

El.-keeduplaadi vahetan m.-käe- või taskukella vastu. Slt. 10/8610.

M.-taskukell, m.-tolmumantel (puldan), 1-in. reformvoodi, 2 voodi tekki ja linad vahet. m.- või n.-kevad-sügismantli vastu. Slt. 13/8613.

Küttepuid vahet. n.-talvmantlikrae ja muhvi vastu. El.-soojenduspadi vahet. heleda n.-tolmumantli, rannamantli, pikkade tum. rannapükste või volditud seeliku vastu. Slt. 14/8444.

Kalavõrk, seinakell ja objektiiv vahet. m.-palitu, ülikonna või n.-kingade nr. 38 vastu. Koidu 97—2, k. 9—10 ja 16—18.

Punarebane vahet. m.-ülikonna (keskm. kasv.) vastu. Kolu p.-ag., pk. 6.

Viiul vahet. m.-viltide nr. 40, 41, 42, või küttepuude, tanksaabaste, triiksärgi või m.-pükste nr. 48 vastu. Slt. 17/8617.

Väikelapse kleit või ülikond vahet. lapsevankriratastega, võib olla ka ilma kummideta. Slt. 34/8434.

Suusa- või tanksaabaste nr. 42 vastu pakun: suuski, kingi nr. 43 (pruunid) kingi nr. 42 (mustad) või vilte. Nõmme, Ravila 24—1.

Mantlikrae vahet. Bata tanksaabaste v. suusasaabaste vastu nr. 42. N.-vihmamantel (must) saledam. kasvule vahet. m.-vihmamantli vastu. Must ülikond vahet. suviülikonna nr. 52 vastu. Slt. 7/8607.

Kes vahetaks p.-k. k. tänavakingade nr. 36 vastu, sama number k. k. kingad? Slt. 31/8571.

Lakk-kingad nr. 36 vahet. valgete kingade nr. 35 vastu. Paldiski mnt. 42-a—1.

Philips-raadio, 1940. a. mudel, vahet. karusnahkse n.-mantli vastu. Slt. 27/8527.

N.-kingad nr. 36—37, sinised, p.-k. k., annan, vastu soovin el.-triikrauda. Slt. 24/8524.

Diivanit soovin, vastu annan n.-kevad- või talvmantli või n.- või m.-käekella. Slt. 29/8459.

Lapse raudvoodi ühes madratsiga vahet. kevadmantli vastu, prunell-kingad nr. 35, kitsas liist, vahet. madala k. botikute nr. 4 või kleidi vastu. Tel. 413-23-a

N.-kingade vastu soovin lapse puuvoodit. Võin ka osta. Slt. 23/8523.

M.-säärikud nr. 42, kõva säärega, vahet. nr. 43 vastu. M.-botinkad nr. 43 vahet. m.-pesu vastu. Slt. 25/8455.

Kummibotikud nr. 5½, p.-k. k., vah. nr. 6 või 6½ madala kontsaga kummibotikute vastu. Slt. 23/8453.

Põrandariiet soovin; vastu annan poisikese saapad nr. 34 Slt. 7/7487.

M.-ülikond, tume, vahet. karusmantli vastu. Slt. 9/8559.

Küttepuude (kased) vastu soovin kaalu vihtidega (15-kg) aknakardinaid ja triiksärki. Slt. 10/8558.

Karakull-laisahakrae ja -muhv, mustad, vahet. hõberebase vastu. Slt. 20/8560.

TEATRID

TEATER „PLAZA", Tartu mnt. 4-a. Viimaseid päevi! Täna, neljapäeval, 27. jaan. s. a. „Hea tuju". Revüü-divertissement 2 vaatuses. Algus k. 19. Piletite müük k. 10—12 ja 17.30—19.

KINOD

Mängukava 24.—30. jaanuarini.
*) Noorsoole lubatud.
**) Noorsoole üle 14 a. lubatud
Algus 15.00, 17.00, 19.00.

GLORIA. Tee vabadusse.
HELIOS. Ööliblikas.
PLAZA. Moskva-Šanghai.
KUNGLA. Seiklus öösel.
AMOR. Küldne linn.
FORUM. Ühe elu-sümfoonia.
SKANDIA. *) Kultuuretendus.
DIANA. **) Jumalate soosik.
ORION. Suvearmastus.
MARS. Annan sind vahaks.
KOPPEL. Kõik Gloriale.
VICTORIA. **) Voolus.

Üks tööpäev

METSAS SAHISEVAD SAED

Sügistorm kergendas raiekohuslaste töövaeva mahamurtud puude näol. Metsavahi tööpäev ligi 16 tundi

Hommikune hämarus ei ole veel jõudnud läheneva päeva eest peitu pugeda, kui metsavahi elamu juures juba ootab trobikond inimesi „metsasaksa". Siia oleme suunanud meiegi oma sammud, et lähemalt tutvuda, kuidas edeneb metsatöö siinses Harjumaa metskonnas. Oleme tulnud omateada küll väga vara, kuid ei puudu palju, et oleksime hilinenudki.

Juba astubki uksest välja rohelises riietuses metsavaht, vanapoolne, kuid veel täis elurõõmu ja tööindu mees.

Ootajad haaravad oma saed ja kirved ning koos sammume metsa poole. On minna paar kilomeetrit, kuid hulgakesi koos ja juttu vestes kaob tee märkamatult.

„Täna olid õige laisavõitu töömehed, tulid nii hilja," muheleb metsavaht omaette ja pilgutab töömeeste poole kavalasti silma.

„Kas ikka veel hilised?" imestame meie „On ju veel peaaegu pime."

Sellepeale kuuleme, et metsavahi tööpäev algab sageli palju varem.

Vaevalt-vaevalt hakkab silm seletama väljas ähmaseid kontuure, kui juba töömehed on kohal ja tuleb metsa minna.

Oleme jõudnudki kohale. Põlised kuused ümberringi, latvade vahelt ahetab hallikas taevas. On läinud küll juba märksa valgemaks, kuid metsaalune hämarus on veel küllaltki tihe. Siiski märkab silm igal pool risti ja põiki maas põliseid puid.

„On siin aga veidralt puid maha võetud, päris üksteise otsas kohe," ei saa me jätta märkust tegemata.

„Neid ei ole langetanud inimeste käed, vaid hilisügisene maru. Öö läbi kostis metsast päris ehtne lahingumüra. Raksumist ja kohinat olid kõik kohad täis. Kui torm vaikis ja võis jälle metsa minna, siis alles ilmnes, kui suures ulatuses torm oli metsa laastanud. On kohti, kus tuul on teinud päris puhta töö," räägib metsavaht.

„Seekordne maru oli päris ainulaadne. See ei murdnud üksikuid puid, vaid kus aga metsa sisse pääsis, seal niitis nagu kuulipildujatulega kõik maha. Kui ära väsis, jättis tükk maad täiesti puutumata, siis puges jälle puude vahele ja keeras kõik kummuli."

Nüüd ongi nii, et

raiekohustust täitma tulijail jääb mahasaagimise vaev ära. Töötatakse üles tuulest murtud puid ehk metsameeste keeles „tuulemurdu".

See vahtkond siin on maa-alaliselt võrdlemisi väike, veidi üle 300 ha, kuid puumaterjali tuleb töötada üles ümmarguselt kümme korda rohkem, kui oli sügisel ette nähtud. Ja seda just tuulemurru arvel.

Loomulikult ei suurene sellega raiekohuslaste tööhulk, vaid kõik, mis jääb nn. „normist üle", töötatakse üles isevarustamise korras.

„Praegu käib metsas päris hoogus töö," ütleb metsavaht. „Iga päev saabub kohale neid, kes algavad oma metsatöökohustuse täitmisega, ja iga päev on ka neid, kes oma töö lõpetavad. Kõik raiekohuslased, kes tööle ilmuvad, tulevad esmajoones ikka metsavahi juure. Siis tuleb nad metsa viia ja kätte näidata, kust võib tööga alata. Edasi pole meestel-naistel muud kui anna pihta. Olenevalt puu sobivusest valmivad kas palgid, propsid, sulfaat-, paberi- või küttepuud."

„Missuguse liigi valmistamine läheb kõige jõudsamini?"

„Palkidega läheb muidugi kõige kiiremini. Võrdlemisi ruttu saab valmis ka propside, sulfaat- ja paberipuudega. Küttepuud võtavad kõige kauem aega."

Meestele, kes ühtlasi ka veavad, on ette nähtud normiks 10 tööühikut. Kes veotöödega ei tegele, neile 40 tööühikut ja naistele 20 tööühikut.

Pärast pingutavat tööd maitseb kaasavõetud toit eriti hästi

Ühe m^3 paberipuude valmistamine koos koorimisega loeb näiteks kaks tööühikut. Küttepuude juures vastab üks m^3 ikka ühele tööühikule.

Aga kuna igal raiujal tuleb tegemist teha igat liiki puudega, siis saab igaüks valmistada kõiki sorte — palke, propse, küttepuid jne. Niisiis tuleb läbisegi kõikidel töötada enamvähem võrdne aeg.

„Kuipalju läheb ühel mehel keskmiselt aega oma raienormi täitmiseks?"

„Oleneb suurel määral mehest. Aga keskelt läbi kahe nädalaga teeb keskmine töömees ikka oma 40 ühikut ära. Muidugi võib minna ka märgatavalt kauem. Töö tagajärjed olenevad ju ka metsast ja mitte vähesel määral veel ilmastikust. Harilikult töötatakse ikka paarivilisi, nii läheb libedamini."

Olemegi jõudnud ühe töötajatepaari juure. Saag aina laulab naise ja mehe käes, sekka mõni kirvehoop, ja puuhiiglane jaguneb just nii pikkadeks juppideks kui see on tarvilik.

Kuna metsatöö „kardab" mehekätt, siis naispaare on siin harva näha, enamasti töötavad segapaarid.

Hakkama saadakse päris hästi. Algul on ju nii mõnigi harjumata, sel tuleb esimestel päevadel kannatada selja- ja käevalu, kuid pärast mõneaegset harjumist ei tule valud enam piinama.

Läheduses töötab veel teine segapaar. Nad on alles teist päeva metsatööl, kuid sellest hoolimata edeneb töö päris jõudsasti.

„Toon teile abi juure, kas võtate vastu?" laseb metsavaht oma rõõmsat häält kuulda

„Pole vaja, saame isegi hakkama!" tuleb ootamatu, kuid sama rõõmsahäälne vastus naistöötaja suust.

Saag peatub hetkeks ja istume kõik jalgu puhkama, kes kännule, kes sae kõrvale tüvele.

„Eks see ole ikka nii, et kui mõni mees tuleb ja näeb naisi puid saagimas, siis arvavad kohe, et ega need sellega hakkama saa. Ja siis aina, et me aitame ja aitame. Aga pole siin abi vaja midagi! Veidi rohkem aega võtab, aga valmis saab ikka," lausub reipalt naine, kes on veel päris noor ja kaugeltki mitte tugeva välimusega. Ta mees vaatab tunnustavalt oma tragi naist ja on kõigega nõus, mida see ütleb.

„Õige ta ju on. Siin oli küll üks põline metsatöömeeste paar, kes pakkus end ka meie normi üles töötama. Ega meil lõpuks selle vastu oleks midagi olnud, aga nad tahtsid „asendamise" eest otse hingehinda. Aga nüüd harjume juba ise ära ja pole mingi ime, kui pakume endidki varsti teiste eest raiekohustusi täitma," lausub mees, haarab sae ja varsti lendab jälle kollakat saepuru sae teravate hammaste eest.

Sammume edasi. Teatavate vahemaade järel töötavad uued paarid.

Kogu mets on täis saagimise kahinat ja kirvehoope.

Sekka mõni hõige, mõni vilistab tööle saatemuusikat, taamal kostab: tähelepanu! — ja uus metsahiiglane langeb ragisedes. Valendavad puusüllad kerkivad siia-sinna.

Iga paari juures peatub metsavaht. Jälgib, kuidas töö edeneb, annab sõbralikult nõu, kus vaja. Kõik peab edenema korrapäraselt ja õnnetusteta.

Sel talvel ei ole siin metsas nimetamisväärseid õnnetusi juhtunud. Ollakse juba harjunud metsatööga ja seal valitsevate reeglitega.

„Kas siin ümbruses ka paljud metsatööst kõrvale hoiavad?"

„Ei või öelda, et neid just palju oleks. Aga on otse uskumatu, kui „haigeks" võib mõni senini täies tervises inimene jääda, kui kostab sõna „raiekohustus". Õnneks ei ole selliseid siin palju. Töö läheb võrdlemisi edukalt."

Metsavahile on küllaltki väsitav kõndida päeva jooksul läbi kogu mets. Kuid see kõik on vajalik, et töö edeneks viperusteta.

Kui mõni on oma normi täitnud, siis tuleb kohale ka metsnik. Ülestöötatud materjal mõõdetakse ja vaadatakse, et ei esineks mõningaid puudusi.

Alles siis, kui metsnik ja metsavaht on ühiselt veendunud, et kõik on korras, on norm tunnustatud täidetuks.

Igal laupäeval on metsavahil veel erikäik. Tuleb üle mõõta, kui palju on lõppenud nädala jooksul üles töötatud igasugust materjali. Andmed tuleb kohe esitada metskonda. Peab nimeliselt teada andma isikud, kes oi. nädala jooksul metsas töötanud, tööpäevade arvu ning millist materjali ja kui palju keegi on valmistanud. Raiekohustuse täitnute kohta tuleb esitada erinimekirjad.

Meid huvitab muide, kuidas on kohalik mets loomade rohkuse poolest.

„Kehv," vastab metsavaht. „Jäneseid ikka mõnikord näeb, aga rebaseid väga harva, teistest loomadest rääkimata. Isegi oravaid näeb vähe, ei tea, kuhu need kõik on jäänud."

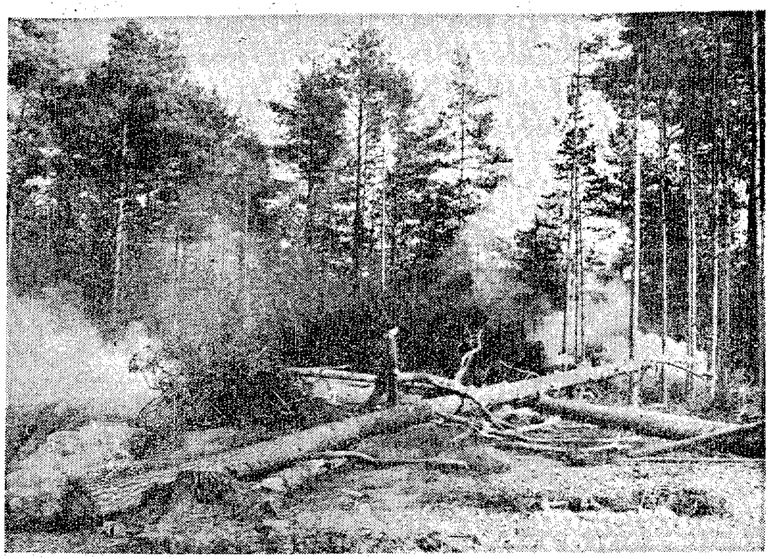

Palk on okstest laasitud. Hagudeks kõlbmatud oksad pakuvad head sööta lõkketuledele

„Kas kütite ise ka?"

„Vähe küll. Mõnikord harva ikka kannan püssi kaasas, aga saak on päris kehv. Silm ei võta enam, vanadus kipub kallale. Aga ega sest lugu ole, rõõm vaadata, kui loomad elavad," lepib metsavaht päris hästi olukorraga

Oleme kõndinud palju ringi, kuid teist niipalju jääb metsavahil veel käia, enne kui kõik on kontrollitud.

On juba lõunaaeg.

„Millal te nõnda õhtule saate?"

„Ega enne, kui suur pime käes. Käimist oleks veel siiski, aga pole parata — ei näe!"

„Nii et valge aeg kulub metsas liikumiseks ja pime aeg puhkamiseks?"

„Kus sellega! Kui koju jõuad, siis tuleb kantseleitöö ära teha. Nüüd raietööde hooajal kisub tööpäev vägisi 16 tunnile. Ka pühapäeviti. — Aga eks töö taha teha," lööb vana metsavaht käega ja naeratab. „Küllap suvel saab jälle hinge tõmmata, siis päevad pikemad ja pole nii suurt kantseleitööd kaelas."

AMB

Risti-rästi lebavad palgid raiesmikul. On tubli tükk tööd, enne kui selles puude virvarris jõutakse korda luua

Soovisedelid sõjaväehaiglas

Tartu Peetri Koguduse II Pihtkonna Eesti Haavatud Sõdurite Hooldusringi tegevus laieneb pidevalt

Tartu Peetri koguduse II pihtkonna naispere on leidnud endale avara ja tänuväärse tööpõllu Tartus viibivate haavatud eesti sõdurite hooldamise näol. Praegune kindlakujuline organisatsioon, mis kannab nime Tartu Peetri Koguduse II Pihtkonna Eesti Haavatud Sõdurite Hooldusring on välja kasvanud juhuslikust ettevõttest.

Läinud aasta kevadpühil külastas pihtkonna õpetaja koos abikaasa ja mõne koguduse liikmega Tartu Vesiravilasse paigutatud eesti haavatuid. Pärast jumalateenistust haavatutega vesteldes selgus, et haiglaslamajad tunnevad end mitmeti unustatuina. Pealegi kui paljude sõjameeste omaksed viibivad selleks liiga kaugel, et praeguste liiklemisolude juures Tartu sõita. Haavatute soovidest mõjustatult asus õpetaja abikaasa pr. Muru hooldusringi organiseerima. Juba 10. mail võidi pidada hooldusringi esimene koosolek.

Asutajate paarikümneinimeseline pere on nüüd paisunud kuuekümneliikmeliseks ja uusi juuretulijaid leidub järjest. Enamik ringi liikmeid kuulub Peetri kogudusse, kuid leidub asjasthuvitatuid ka väljastpoolt.

Külastame ringi juhatajat pr. Muru, et saada ülevaadet selle laialdase tegevusväljaga organisatsiooni tööst.

„Meie ring on läinud aasta juulikuust saadik saanud endale kindlama vormi ja tööalused. Jagunetakse erirühmadesse. Osa inimesi külastab igal laupäeval eesti sõjaväehaiglat. Seal on paljudel juba kujunenud oma haiged raskemate haavatute hulgast. Pean mainima, et igaüks ei sobi haiglakülastajaks. Seegi nõuab omajagu oskust, kõigepealt elavust, rõõmsat meelt ja endaohjeldamist.

Haiglasse on üles pandud nn. soovisedelite kastid, mida haiged sageli kasutavad.

See võimaldab annetusi võimalikult otstarbekohaselt jagada ja haavatute soovidega arvestada. Katsetasime nende kastikestega algul, kuid nüüd pean ütlema, et see on annud häid tagajärgi. Sedelid võetakse välja iga nädal kord. Kolmapäeviti ja laupäeviti jagatakse soovitud esemed välja. Võib arvata, kui mitmekesine on paljude meeste soovide kogu.

Siiski on vähe soove rahuldamata jäänud. Soovitakse sulepäid, täitesulepäid, pliiatseid, kirjamaterjali, raamatuid, ajaviitemänge, ajalehti, lilli, tubakat, laualippe, peegleid, kamme, sokke, salle, piipe jne

Eriline puudus on varrukavappidest, mida ring on valmistanud oma käsitööõhtutel tuhandete kaupa.

Ringi omavahelised koosolekud toimuvad pühapäeviti, kus arutatakse töövõimalusi ja muid päevaküsimusi. Haiglas on ringil pakikeste valmistamiseks oma ruum. Algul saadi toetusi niihästi raha kui ka tarbeesemete ja toiduainete näol peamiselt oma koguduse liikmeilt. Nüüd on aga Peetri koguduse tänuväärne ettevõte ajakirjanduse kaudu üldtuttavaks saanud ja maakogudused kõigist kodumaanurkadest on tartlastele appi rutanud.

„Oleme saanud villaseid esemeid, rahalisi toetusi ja maiustustepakke igalt poolt. Niihästi Saare- kui ka Virumaalt, Järvamaalt ja Läänemaalt on tulnud toiduaineid ja muid annetusi" jutustab pr. Muru.

Sõdurite eest hoolitsemine on südameasjaks kogu rahvale. Kuuleme 84-aastasest vanakesest, kes tuli kirikukantseleisse tooma rahalist annetust, ja kui ringi juhataja ei tahtnud seda talt vastu võtta, ütles vanainimene: „Mina olen küll vana, aga ma olen saanud töötada Tahan neile midagi omalt poolt anda, sest nemad on ju haavatud!"

Sõdurid on omalt poolt tänutäheks ringi käsutusse annud suuremaid summasid, mille eest ringi liikmed neile muretsevat vajalikke esemeid.

Raskemaile haavatuile on korraldatud haiglas kitsasfilmietendusi ja püütud meeles pidada ka sünnipäevi.

Ringi liikmed pr. K. Lukk ja prl. E Saks külastasid jõulupühade ajal eesti haavatuid Riia ja Miitavi haiglais, viies kaasa jõulupakke, laualippe ja varrukavappe. Kolme päeva jooksul külastati seitset haiglat, ja süüdati küünlad Riia Kangelaskalmistul, kus puhkavad 9 eesti ja 4 soome sõdurit.

Tartu Peetri koguduse II pihtkonna tänuväärse algatuse puhul jääb ainult soovida, et see ring leiaks aina rohkem toetusi maakogudustelt ja seltsidelt. Need, kes kauge vahemaa tõttu ei pääse ise haavatud sõjamehi tervitama, võivad seda edukalt teha Peetri koguduse hooldusringi kaudu ja sel teel ikkagi sirutada oma abistavad ja tervitavad käed.

S. S.

KULTUURIELU

Noorte ajakiri ilmub

Neil päevil ilmub trükist Kirjastus „Eesti Ajaleht" väljaandel kuukirja „Eesti Noored" avanumber.

Möödunud aastast eeltellijailt laekunud tellimisrahad kanduvad üle tellijate arvele käesolevasse aastasse.

Tellimisi võtavad vastu ja täidavad kohalikud noortemalevate staabid nendele määratud ajakirja eksemplaride arvul maakonna või linna ulatuses.

Talitus otseselt ajakirja tellimisi vastu ei võta, mispärast tagastatakse kõik posti- ja rahakaartidega talitusele saabuvad tellimised.

Piiratud arvul toimub ka ajakirja üksiknumbrite müük.

Üksiknumbri hind on 50 penni. Veerandaasta tellimishind on 1,50 rmk.

„Eesti Noored" toimetus: Tallinn, Tõnismägi 9, tel. 459-11. Talitus: Tartu, Ülikooli 21/23, tel. üld. 40-80. Lähetusos. 37-62.

Koidula-õhtu Tõrvas

Pühapäeval, 23. jaanuaril, korraldas „Puhkuse ja Elurõõmu" Helme-Tõrva osakond Tõrva rahvamajas meie ärkamisaegse suurlauliku Lydia Koidula 100. sünnipäeva tähistamiseks aktuse, millest osavõtt oli väga rohkearvuline.

Aktus avati avamänguga Tõrva Vabatahtliku Tuletõrje Ühingu orkestrilt, misjärele avakõne ütles das „Puhkuse ja Elurõõmu" Helme-Tõrva osakonna esimees L. Maidre.

Tiheda ülevaate Koidula elust ja loomingust andis Tõrva gümnaasiumi eesti keele õpetaja A. Grünfelt, millele järgnesid Helme-Tõrva Haridusseltsi segakoori ettekanded luuletaja sõnadele loodud helitöist, kusjuures solistina esines O. Mahlapuu.

Vahepaladena esitasid Tõrva gümnaasiumi õpilased deklamatsioone suure lüüriku loomingust, misjärele tenor H. Raidve esines kahe lauluettekandega.

Kava esimese osa lõpu täitis sügisel loodud ja nüüd avalikkusele esmakordselt esinev „Puhkuse ja Elurõõmu" meeleolukapell, mille koosseisu kuuluvad M. Isat klaveril, E. Haableht ja E. Metsoja viiulil ning L. Maidre tšellol.

Kava teises osas kanti kohalikke asjaarmastajate näitejõudude poolt ette lauliku ainsa algupärase näidendi „Säärane mulk ehk sada vakka tangusoola" teine vaatus, kusjuures publiku soosikuks olid Mäetalu perenaine Anne (pr. Parts) ja tema ning Mäetalu peremehe Peetri poeg Juts (prl. Tein). Lavastajaks oli J. Tults.

Pärast lõppsõna L. Maidrelt lõppes huvitav ja sisuküllane aktus ühislauluga „Eestimaa, mu isamaa".

L. Koidula mälestusaktus Lihula gümnaasiumis

Laupäeval toimus Lihula gümnaasiumis Lydia Koidula 100. sünnipäeva tähistamiseks korraldatud mälestusaktus, mispuhul oli saal külalisist tulvil, peamiselt gümnaasiumi ja algkooli õpilasist.

Mälestusaktuse tuuma moodustas kolm referaati L. Koidula elust ja ta luule- ning näitekirjandusest, mida esitasid õpilased. Peale referaatide kanti ette katkend Koidula-Kreutzwaldi kirjavahetusest, pildike luuletaja lapsepõlvest, deklamatsioone, koori- ja ühislaulu ning Koidula sõnadest viisistatud laul „Üürike" solistilt, koorilt ja klaverilt.

Piduliku sündmuse puhul oli saal maitsekalt kaunistatud.

Lauluhõim aastavahetusel

„P ja E" A/S. A. M. Lutheri osakonna segakoori Lauluhõim, millisel enne hooaja algust tuli ületada rida raskusi niihästi koorijuhi kui ka koori komplekteerimise küsimustes, on uue aasta alguseks oma tööga jõudnud sedavõrd kaugele, et võidakse taas iseseisva kontserdiga avalikkuse ees esineda. Nii teebki koor praegu viimseid ettevalmistusi 6. veebruaril kell 19 Estonia kontsertsaalis toimuvaks järjekordseks kontserdiks. Saare, Kreegi, Vettiku, Pätsi, Oja jt. loomingust valitud laule juhatab Udo Kasemets, kes oma otsese tegevuse kõrval sõjaväes on mahti saanud ka ajutiselt Lauluhõimu taktikeppi oma kätte võtta.

Erilist huvi peaks eelolev Lauluhõimu kontsert pakkuma solistide osas, kuna kaastegevad on jõud, keda me kontsertlaval kauemat aega näinud ei ole. Nii esineb soololauludega sopran Made Päts, keda me tunneme ühe parema meie rahvusliku laulu interpreedina, kuna Heino Elleri rahvaviisiliste klaveriminiatuuridega esineb meie noorema põlve andekaim pianist Heljo Sepp.

Kontserdi pääsmed on eelmüügil „P ja E" Lutheri osakonnas, Pärnu mnt. 69, ning alates 4. veebr. Estonia kontsertkassas.

Külalisesinejaid Rakvere teatris

Pühapäeval, 30. jaanuaril, esineb külalisena Rakvere teatris draamanäitleja Kaarel Karm Estoniast, mängides kaasa „Naisin inglis" peadirektor Tamašit. Teatavasti esines K. Karm samas osas ka Estonias. „Naisin ingli" on seni Rakvere teatris etendatud kaksteist korda.

Laupäeval, 29. jaanuaril, toimub Rakvere teatrimajas teatri segakoori kontsert, kus samuti esineb külalisi — Martin Taras ja Priit Nigula.

Prantsusmaal teatrid riikliku kontrolli alla

Hiljuti ilmus Prantsusmaal riigiteatajas seadus, mis annab Prantsuse valitsusele õiguse kontrollida teatreid. Peale direktorite kuuluvad nüüdsest peale ka kõik näitlejad haridusdirektooriumi kinnitamisele.

Teatrite direktoreiks võivad tulevikus olla ainult prantslased. Nad peavad olema kohtulikult karistamata ja omama kõiki kodanikuõigusi.

Peatoimetaja A. Oinas
Peasekretär H. Laanes
Väljaandja Kirjastus „Eesti Ajaleht"
Trükitud Majandus- ja Rahandusdirektooriumi trükikäitiste (end. Tall. Eesti Kirjastus-Ühisuse) trükikojas

ASJATUNDJAD

Film „Armastus laevalael" oli saanud erakordse menu osaliseks. Juba paar kuud jooksis see linastus, kus peaosalisena esines kuulus iludus Lia Mia ja meessangarina vallutas igal õhtul lugematul hulgal õrnu südameid noobel Kastor Polluks. Peale mainitute tegi selles filmis kaasa veel terve rida kauneid naisi ning siledaid mehi, näitsikud laulsid ja pillid mängisid sulatavaid meloodiaid otse südamesse.

Nii pole midagi imestada, et pärast sellist menu ikka veel iga seansi algul tiirles piletisaba pikalt kassa ees, vinderdi-vänderdi nagu oruoja kevadise suurvee ajal. Mida lähemale jõudis seansi algus, seda rohkem suruti see saba kokku; kino eeskojas algas mingi imelik edasi-tagasi nügimine, kuni lõpuks paisati põhjalikult segamini igasugune saba ja järjekord.

Kaks väheldase kasvuga daami olid eriti püstihädas. Nad hoidsid selles lainetavas inimmeres kramplikult käealt kinni ja olid lahutamatud nagu Siiami kaksikud.

„Jumal hoidku küll, mis need inimesed ometi peaksid trügima," kaebas pooleldi nutuselt see daam, kes kandis punakat kübarat.

„Just nagu hullud," salvas teine sõbranna tragimalt ja toetas oma küünarnukid kogu jõuga eespoolseisjate ribide vahele, et mitte lasta ennast järjekorrast välja lülitada.

„Ei mina enam jalga kinno tõsta," hädaldas esimene.

„Ega mina ka tuleks, kui mitte Lia Mia ei mängiks," rõhutas teine. „Kõneldakse, see on temaga viimane film."

„Kuidas nii, viimane film?" uudishimutses esimene daam.

„Kas ma pole siis sulle jutustanud sellest," kukkus nüüd asjast teadlik daam hoogu. „Lia Mia olevat ju langenud pommirünnaku ohvriks!"

„Mis sa nüüd kõneled!"

„Ei, see on jumala tõsi jutt! Minu onupoja tuttav preili oli kohtunud kellegiga, kes tuli just Berliinist. See oli seal ise kuulnud, kuidas ühes kohvikus kõneldud sellest Jalg olevat alt ära."

„Kui hirmus!", kahjatses õrnasüdameline sõbratar.

„Muidugi hirmus. Tal olid nii ilusad jalad. Ja nüüd ei tule muidugi enam filmimisest midagi välja... Ai kuhu te trügite, kas teie ei näe ..."

Järgnes pikem pahandus ja õiendamine kellegi noorhärraga, keda rahvavool oli kogemata kannud daamide orbiiti. Siis aga läks põrutava uudise jutustamine täie joonega edasi

„Lia Miast on tõesti kahju. Ta mängib suurepäraselt. Ja kuidas ta laulab! Lihtsalt võrratu!"

Ning kiitust ja au langes Lia Miale nagu lumesadu. Samas trügisid mõlemad asjatundjad daamid elu hinna eest kassale lähemale. Ja saidki viimaks pääsmed. Paljuihaldatud Lia Mia ja noobli Kastor Polluksi imetlemiseks polnud enam takistusi.

*

Seanss oli lõppenud.

Samuti nagu enne trügiti kas või üle sõbra laiba kinno sisse, niisama energiliselt püüti nüüd kinost kiiremini välja. Kõigil näis olevat hirmus kiire. Otsekui oleks karta, et igal hetkel langeb sisse kino lagi.

Kitsas võlvistikus on mõlemad väikesekasvulised sõbratarid jälle hädas. Uuesti pressitakse neid igast küljest

„Fuih, ja sellepärast tulin mina kinno!" pahandab kübaraga sõbratar ja tõmbab oma nöpsnina viltu. „Tead sa, Luise, mind jättis see film küll täiesti külmaks!"

„Mind ka. Ei olnud seal lõppude-lõpuks ju mitte midagi."

Mõlemad külmaksjäänud daamid arvustavad üha kõvemini ja vastavad sellele ka asjatundlikumalt.

„Tead sa, need kostüümid olid lihtsalt võimatud!"

„Mina päris muigasin, kui nad seal armastusest kõnelesid See oli nii naiiv!"

„Kujuta ette — ei mingisugust põnevust! Mitte kedagi ei tapetudki!"

See verdihkav daam on tõesti nördinud. Hetkeliselt on unustatud Lia Mia kurb saatus, tema ärarebitud jalg ning see, et Lia Mia mängis oma viimses filmis.

„Seda võiski juba ette arvata, et selline film on kehv," tähendas lõpuks targalt teine daamidest — sama, kes enne ettekannet kolmveerand tundi võitles elu eest, et aga kuidagi pääseks kinno sisse.

Eesriie oli langenud, kuningas oli surnud ja hosianna hüüti uuele kuningale.

Ja teisel päeval teise kino kassa ees heitlesid jällegi samad daamid, olid ülimal määral vaimustatud eesseisvast kinonaudingust ja teadsid kõnelda, et selle filmi peategelane-meessangar oli lahingumöllus kaotanud pool pead.

Jaan Malk

Teater ja muusika

L. J. Enmaa kontsrt

Teisipäeva õhtul andis Estonias iseseisva kontserdi sopran L. J. Enmaa. Klaveril saatis L. Tippel-Luberg.

Kontsertant L. J. Enmaa omab laulmiseks soodsat, võiks koguni ütelda — head materjali. Ka on ta saanud vastavalt spetsiaalse hariduse. Et aga ettekanded ei annud sellekohaseid tulemusi, siis tekib siit omamoodi probleem. Kuna see tähenduselt osutub pisut üldisemaks, võtame küsimuse põgusa vaatluse alla

Lauljanna juures märkame kohe, et tema kool on puudulik, mõningas osas ilmsesti vildak. Kõige kardinaalsemaks osutub õhureservide vähesus. Seetõttu ei saa arendada vajalikselt toonisünnitust ega ka fraaside kujundamist. Selge tõendi siin saime sagedase ja muusikaliselt ebakohase sissehingamise kaudu. Sellest oleneb ka põhjusi, miks kaja ei püsi õigel kohal, vaid eksleb sinna-tänna. Edasi juba järgneb nähtusi, kus hääl ütleb üles teise oktaavi sol-la piirkonnas.

Ja mis on resonaatoritega? Kohati tuleb ette hea kõlavusega lauseid. Samas aga muutub hääl teravaks või jälle kandvusetult õhukeseks. Kord on kaja sügaval, teisel puhul hoopis ette nihutatud. Lisaks seltsivad siia nähtused seoses vigase diktsiooniga. Nii antakse „t" ja „l" ülespoole pöördud keelega, „s" lõikavalt hammastesse. Milleks on siis kool ja eriharidus?

Olen siin küsimust puudutanud seepärast, et meil pole tegu ainukese juhtumiga, kus eelispedagoogika annab sääraseid tulemusi. Kuhu peavad need inimesed minema? Kellele peavad nad rõõmu tegema? Mis on kunstihariduse siht, kas tegelemine või tulemus? Need küsimused kerkivad üles — ja nendele peame andma selge vastuse. Mõtlen siin konkreetselt isikuid.

Kontsertõhtu kava ise oli koostatud sisukalt: mõned numbrid rahvusvahelisest loomingust, kaks pala vennasrahva soomlaste helitöist ja teine jagu programmist meie oma esinduslikke soololaule, üldmõju aga oli väike. E. Aava „Vikerlastest" Juta aaria anti ebamäärase fraseeringuga ja pikaldaselt. M. Lüdigi „Lapsepõlves" ning E. Oja „Mets" kannatasid raskelt detoneerimise all, nagu seda esines mujalgi. J. Aaviku „Kojuigatsus" ja G. Ernesaksa „Alla valgete kaskede" lauldi noodivigadega, viimane koguni vale sisseastumise ähvardusega. T. Vettiku „Merellä on sinine" osutus võimatuks valetoonide ja moonutuste esinemisega. Näiteks lauldi tema „helkymäs" ja taolised kohad mi-diees ning „kurbus" sol-diees, mis on jäme stiiliviga. Kuidagi puhtam oli M. Lüdigi „Üks pisar veereb vaikselt".

See pretensioonidega kontsert täitis vaevalt oma ülesande. Toonitame veel kord, et siin puudu polnud just eeldustest, kuid kooliline külg ja kujunemine jätavad soovida. L. Tippel-Luberg saatis diskreetselt. Lõpuks, kavas peab seaduslikus korras olema autori ja teose selge tunnusnimi.

Ed. Visnapuu

ESTONIA TEATER. Täna k. 18 „Linnukaupleja" saksa keeles. Homme k. 18 „Kadunud päike" (res. ERÜ-le). Laupäeval k. 13 „Krahv Luxemburg" (Laid, Lott, Viisimaa, Lüüdik, Aare, Kask. Dirigent: P.-P. Lüdig.); k. 18 „Säärane mulk ehk sada vakka tangusoola". Pühapäeval k. 13 „Madalik"; k. 18 „Säärane mulk ehk sada vakka tangusoola"

EESTI DRAAMATEATER. Täna k. 14 „Das unterschlug Homer" (res. sõjaväele); k. 18 „Ma kaitsesin üht naist". Reedel k. 18 „Nora" (res.). Laupäeval k. 15 „Võlude riigis"; k. 18 „Ma kaitsesin üht naist".

VÄIKETEATER Täna „Kummitab..." Homme „Mees merelt" (res.). Laupäeval „Patuoinas". Pühapäeval k. 14 „Rätsep Õhk" ja k. 18 „Neli naist".

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU AR